

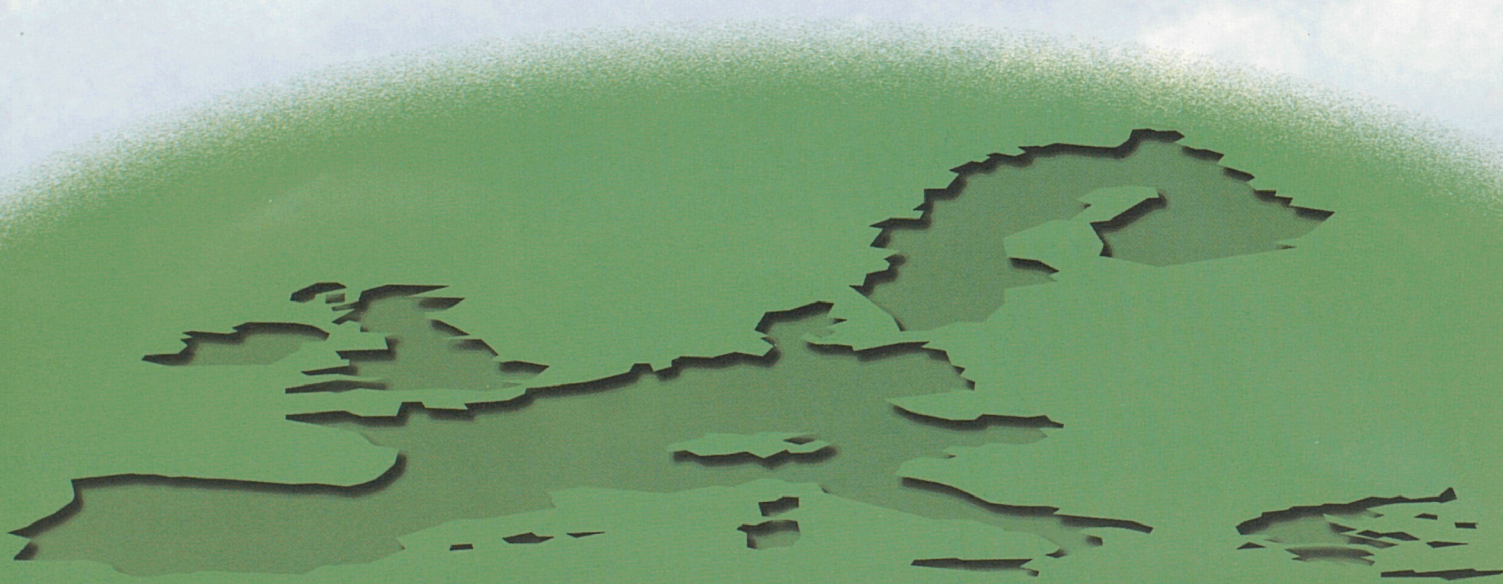
Euroopan komissio

NATURA 2000 -ALUEIDEN SUOJELU JA KÄYTTÖ

Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset

© M. O'Brian

NATURA 2000 -ALUEIDEN SUOJELU JA KÄYTTÖ

Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu.int>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2000

ISBN 92-828-9141-0

© Euroopan yhteisöt, 2000

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Biologinen monimuotoisuus tunnustetaan yhä yleisemmin mittaamattoman arvokkaaksi osaksi yhteistä luonnonperintöämme. Viimeisin Eurobarometri-tutkimus osoittaa, että Euroopan kansalaiset ovat erittäin kiinnostuneita harvinaisten ja uhanalaisten lajien sekä luontotyyppien suojelusta. Tämä on vuonna 1992 annetussa luontodirektiivissä vahvistetun ekologisen Natura 2000 -verkoston tarkoitus. Tämä verkosto, johon kuuluvat myös lintudirektiivin mukaisesti vahvistetut alueet, merkitsee Euroopan hienoimpien luonnonvaraisten alueiden tehokasta suojelua.

2

Natura 2000 -alueiden säilyminen riippuu olennaisesti niiden suojelusta ja hoidosta. Onnistuminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea alueilla elävien ja niistä riippuvaisten ihmisten aktiivista osallistumista tähän suojeluun ja hoitoon. Natura 2000 -alueiden suojelusta on säädetty luontodirektiivin 6 artiklassa. Koska direktiivi on kuitenkin tiivistä lakitekstiä, monia sen avainkäsitteitä voi olla vaikea ymmärtää.

Pidän tärkeänä sitä, että ymmärrämme yhtäläisen selkeästi ja avoimesti nämä direktiivin tärkeimmät säännökset, sillä se luo perustan direktiivin samanlaiselle soveltamiselle koko yhteisössä.

Tämän asiakirjan tavoitteena on helpottaa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten työtä niiden tulkitessa 6 artiklaa. Toivon, että asiakirja auttaa viranomaisia tässä tarkoituksessa, ja haluaisin kehoittaa niitä kehittämään alan eri toimijoille tarkoitettuja suuntaviivoja edelleen.

Tämän tärkeän asiakirjan tavoitteena on auttaa kansalaisia ymmärtämään paremmin yhteisön lainsäädäntöä. Se on nähtävä myös osana Euroopan komission avoimuuspolitiikkaa.

Margot Wallström
ympäristöasioista vastaava komission jäsen

3

SISÄLLYS

Alkusanat

1	Johdanto	8
1.1	Asema direktiivien 92/43/ETY ja 79/409/ETY muodostamassa yleisessä järjestelmässä ja laajemmassa asiayhteydessä	9
1.2	Suhde lajien suojelua koskevaan lukuun	10
1.3	6 artiklan sisällyttäminen jäsenvaltioiden lainsäädäntöön: kansallinen voimaansaattamisvelvollisuus	11
1.4	6 artiklan voimaantulo: mistä päivästä alkaen 6 artiklan vaatimuksia sovelletaan?	12
1.4.1	<i>Erityiset suojelualueet</i>	12
1.4.2	<i>Direktiivissä 92/43/ETY tarkoitetut alueet</i>	13
2	6 artiklan 1 kohta	16
2.1	Teksti	16
2.2	Soveltamisala	17
2.3	Mitä käsittävät "tarpeelliset suojelutoimenpiteet"?	17
2.3.1	<i>Suojelun käsite</i>	17
2.3.2	<i>Suojelun taso</i>	18
2.3.3	<i>Ekologiset vaatimukset</i>	19
2.4	Minkälaisia suojelutoimenpiteet voivat olla?	20
2.4.1	<i>Käyttö- ja hoitosuunnitelmat</i>	20
2.4.2	<i>Lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimenpiteet</i>	21
3	6 artiklan 2 kohta	24
3.1	Teksti	24
3.2	Soveltamisala	25
3.3	Onko heikentymiseen liittyvä toteuttaminen erilaista kuin häiriöihin liittyvä toteuttaminen?	26
3.4	Mitkä ovat olosuhteet, joiden perusteella jäsenvaltioiden on ryhdyttävä toimenpiteisiin?	26
3.5	Milloin häiriöitä ja heikentymistä koskevat toimenpiteet on toteutettava?	27
3.6	Häiriöiden ja heikentymisen indikaattorit	28
3.6.1	<i>Luontotyyppien heikentyminen</i>	28
3.6.2	<i>Lajien häirintä</i>	29
4	6 artiklan 3 kohta	30
4.1	Teksti	30
4.2	Soveltamisala	31
4.3	Mitä tarkoittavat "suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia"?	31
4.3.1	<i>Hanke</i>	32
4.3.2	<i>Suunnitelma</i>	32
4.3.3	<i>"Eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia –"</i>	33

4.4	Miten on määriteltävä sen todennäköisyys, että suunnitelmat tai hankkeet "saattavat vaikuttaa tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa"?	34
4.4.1	Merkittävä vaikutus	34
4.4.2	"Saattavat vaikuttaa – –"	35
4.4.3	"– – joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa"	35
4.5	Mitä tarkoittaa "– – on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin"?	36
4.5.1	Arvioinnin muoto	36
4.5.2	Arvioinnin sisältö	37
4.5.3	Miten alueen suojelutavoitteet vahvistetaan?	39
4.6	Päätöksenteko	39
4.6.1	"Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset"	39
4.6.2	Milloin kansalaisten kuuleminen on asianmukaista?	39
4.6.3	Alueen koskemattomuuden käsite	40
5	6 artiklan 4 kohta	42
5.1	Teksti	42
5.2	Soveltamisala	43
5.3	Alkuvaiheessa huomioon otettavat seikat	43
5.3.1	Vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkastelu	43
5.3.2	Yleisen edun kannalta pakottavien syiden tutkiminen	44
5.4	Korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen	45
5.4.1	Mitä tarkoitetaan korvaavilla toimenpiteillä ja milloin niiden toteuttamista olisi harkittava?	45
5.4.2	Korvaavien toimenpiteiden sisältö	46
5.4.3	Natura 2000 -verkoston "yleisen kokonaisuuden yhtenäisyys"	46
5.4.4	Kuka vastaa korvaavien toimenpiteiden kustannuksista?	48
5.4.5	Korvaavien toimenpiteiden ilmoittaminen komissiolle	48
5.5	Mitä tapahtuu alueille, joilla on ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppisiä tai lajeja?	48
5.5.1	Kyseiset alueet	49
5.5.2	Käsitteet "ihmisen terveys", "yleinen turvallisuus" ja "ensisijaisen tärkeitä suotuisat vaikutukset ympäristöön"	49
5.5.3	Komission lausunto ja sen seuraukset	50
	Liite I – Viittaukset tuomioistuimessa käsiteltyihin asioihin	53
	Liite II – Käyttö- ja hoitosuunnitelmiin liittyviä näkökohtia	54
	Liite II a – Esimerkkejä Life-luontohankkeista, joihin on liittynyt käyttö- ja hoitosuunnitelmia tai lainsäädännöllisiä, hallinnollisia taikka sopimusoikeudellisia toimenpiteitä	56
	Liite III – Natura 2000 -alueita koskevien suunnitelmien ja hankkeiden arviointi	60
	Liite IV – Lomake tietojen antamiseksi Euroopan komissiolle 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti	61
	Liite V – Jäsenvaltioiden luonnonsuojelusta vastaavat viranomaiset	67

ALKUSANAT

MIKSI 6 ARTIKLA TARVITSEE TULKINTAOHJEEN?

Luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklalla on Natura 2000 -verkostoon kuuluvien suojelukohteiden hoidossa ratkaiseva merkitys. Siinä tuodaan esiin eri tehtävät, joilla kohteisiin liittyvät luonnonsuojelunäkökohdat voidaan turvata, ja otetaan samalla huomioon ympäristöulottuvuuden sisällyttäminen yhteisön politiikkaan.

Jäsenvaltiot ja toimijat ovat tuoneet esiin monia kysymyksiä, jotka koskevat tämän artiklan merkitystä. Ensi silmäyksellä artikla vaikuttaa liian laajalta eikä kovin hyvin rajatulta, mutta sen perusteellinen tarkastelu yhdessä direktiivin muiden artiklojen kanssa helpottaa artiklan ymmärtämistä ja soveltamista. Joka tapauksessa 6 artiklaa ei pitäisi nähdä erillisenä. Jos sen soveltaminen edellyttää erityisvaatimuksia, olisi erityisesti muistettava, että 8 artiklassa on säädetty eräiden direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien toimien yhteisrahoituksesta.

TÄMÄN ASIAKIRJAN TARKOITUS JA TAVOITE

Tämän asiakirjan tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille suuntaviivat tiettyjen luontotyyppi- ja lajidi-
rektiivin 6 artiklassa käytettyjen tärkeimpien käsitteiden tulkitsemista varten.

Asiakirjan ensisijaisena kohderyhmänä eivät ole yksityiset kansalaiset vaan jäsenvaltioiden viranomaiset. Sen odotetaan kuitenkin myös auttavan eri elimiä ja ryhmittymiä ymmärtämään luontodirektiivin toimintamekanismia, varsinkin jos jäsenvaltiot täydentävät sitä itse laatimillaan yksityiskohtaisemmil-
la ohjeilla.

ASIAKIRJAN LUONNE JA RAJOITUKSET

Euroopan komission ympäristöasioiden pääosaston yksiköt ovat laatineet tämän asiakirjan käytyään asiasta epävirallisia keskusteluja jäsenvaltioiden luonnonsuojelusta vastaavien viranomaisten kanssa (katso luettelo liitteessä V). Asiakirja kuvastaa sellaisenaan vain komission yksiköiden mielipidettä, eikä se ole luonteeltaan sitova. On korostettava, että viime kädessä direktiivien tulkitsemisesta vastaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin.

Komission yksiköiden tekemät tulkinnat eivät voi ulottua direktiivin sisältöä pitemmälle. Asia on näin erityisesti tämän direktiivin osalta, sillä siinä noudatetaan toissijaisuusperiaatetta ja jäsenvaltioille annetaan Natura 2000 -verkoston eri kohteisiin liittyvien erityistoimien käytännön toteuttamisen suhteen laaja toimintavapaus. Jäsenvaltioilla on joka tapauksessa vapaus valita mielensä mukaan tarkoituksenmukainen tapa toteuttaa käytännön suojelua ja hoitoa edellyttäen, että ne vastaavat direktiivin yleistä tarkoitusta.

Vaikka tämä asiakirja onkin tulkintaohje, sen tarkoituksena ei ole antaa ehdottomia vastauksia yksittäisiä kohteita koskeviin kysymyksiin. Tällaisia kysymyksiä olisi sen sijaan käsiteltävä tapauskohtaisesti ottaen samalla huomioon asiakirjassa annetut suuntaviivat.

Asiakirjan nykyistä versiota ei ole tarkoitettu lopulliseksi, vaan sitä voidaan tarkistaa tulevaisuudessa niiden kokemusten pohjalta, joita jäsenvaltioissa saadaan 6 artiklan soveltamisesta ja tulevista ennak-

kotapauksista. Komission yksiköt ovat lisäksi alkaneet laatia 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisten suunnitelmien ja hankkeiden arviointia koskevia tarkempia menettelyohjeita, jotka on valmistuttuaan tarkoitettu täydentämään tätä asiakirjaa.

ASIAKIRJAN RAKENNE

Alussa on johdantona 6 artiklan yleisestä sisällöstä ja logiikasta toimiva esitys, jota seuraavat kutakin kohtaa (6 artiklan 1–4 kohtaa) käsittelevät yksityiskohtaiset kuvaukset, joissa noudatetaan samaa yleistä kaavaa. Tämä sisältää johdatuksen artiklaan ja sen kattamaan alueeseen sekä tärkeimpiä toimintamalleja ja esiin tulleita kysymyksiä koskevan pohdinnan, joka perustuu komission tietämykseen, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antamiin tuomioihin ja asiaa koskeviin muihin direktiiveihin.

Komission analyysistä johtuvat avainkohdat esitetään tiivistelmänä (lihavoituna tekstinä) jokaisen jakson lopussa, mikä helpottaa kutakin aihetta koskevien päätelmien nopeaa lukemista. Viittaukset tekstissä mainittuihin oikeustapauksiin ovat liitteenä asiakirjan lopussa.

1 Johdanto

6 artiklan asiayhteys

I.1 ASEMA DIREKTIIVIEN 92/43/ETY JA 79/409/ETY MUODOSTAMASSA YLEISESSÄ JÄRJESTELMÄSSÄ JA LAAJEMMASSA ASIAYHTEYDESSÄ

Ennen 6 artiklan yksityiskohtaista käsittelemistä on syytä palauttaa mieliin sen asema direktiivin 92/43/ETY kokonaisuudessa ja toisaalta suhteessa direktiiviin 79/409/ETY ⁽¹⁾ sekä sen merkitys laajempaa lainsäädännöllistä taustaa vasten.

Direktiivin 92/43/ETY ensimmäisen, 1 ja 2 artiklasta koostuvan luvun otsikkona on "Määritelmät". Tässä luvussa säädetään direktiivin tavoitteesta, joka on *"edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista elämistää ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan"* ⁽²⁾. Siinä on säädetty myös yleinen suuntaus ja viitataan tarpeeseen suunnitella direktiivin mukaisesti toteutetut toimenpiteet sellaisiksi kuin tiettyjen luontotyyppien ja lajien *"suotuisan suojelun tason"* ⁽³⁾ säilyttäminen tai ennalleen saattaminen edellyttää. Samalla siinä viitataan tarpeeseen ottaa direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä *"huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet"* ⁽⁴⁾.

Direktiivin 92/43/ETY tärkeimmät erityisvaatimukset on ryhmitelty kahteen seuraavaan lukuun. Ensimmäisen otsikko on "Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu", ja se käsittää 3–11 artiklan. Seuraavan luvun otsikko on "Lajien suojelu", ja se käsittää 12–16 artiklan.

Luvussa "Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu" käsitellään direktiivin kunnianhimoisinta ja kauaskantoisinta haastetta – Natura 2000 -verkoston perustamista ja suojelua. Tähän lukuun sisältyvässä 6 artiklassa annetaan säännökset, jotka koskevat Natura 2000 -alueiden suojelua ja hallintaa. Tätä taustaa vasten arvioituna 6 artikla on direktiivin kaikkiaan 24 artiklasta keskeisimpiä, ja juuri siinä suojelun ja maankäytön välinen suhde määritellään kaikkein tarkimmin.

Tässä artiklassa säännökset on esitetty kolmena pääryhmänä. Tarvittavien suojelutoimenpiteiden toteuttamisesta säädetään 6 artiklan 1 kohdassa, jossa päähuomio kiinnitetään myönteisiin ja ennakkoihin toimiin. Luontotyyppien heikentymisen ja lajeja koskevien merkittävien häiriöiden estämisestä säädetään 6 artiklan 2 kohdassa. Näin ollen sen lähtökohtana on ennalta ehkäisevä toiminta. Artiklan 3 ja 4 kohdassa on joukko suojelun suunnittelemisen menettelyihin ja käytäntöön liittyviä säännöksiä sovellettaviksi suunnitelmiin ja hankkeisiin, jotka saattavat vaikuttaa merkittävästi Natura 2000 -alueeseen. Tässä rakenteessa 6 artikla jakautuu kahteen osaan niin, että 1 ja 2 kohdassa määritellään kokonaisuus ja 3 ja 4 kohdassa määritellään erityisissä olosuhteissa sovellettava menettely.

Kokonaisuutena tarkastellen 6 artiklan säännökset kuvastavat direktiivin johdanto-osan kappaleissa esitettyjä yleisiä suuntaviivoja. Näihin kuuluvat tarve edistää luonnon monimuotoisuutta varmistamalla tiettyjen luontotyyppien tai lajien *"suotuisan suojelun tason"* säilyttäminen tai saattaminen ennalleen Natura 2000 -alueiden avulla ja pyrkiä näin kestäväen kehityksen tavoitteeseen ottaen samalla huomioon taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja alueelliset vaatimukset.

Sen tärkeän aseman lisäksi, joka 6 artiklalla on direktiivin 92/43/ETY kokonaisuudessa, on huomattava myös artiklan *suhde luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun direktiivin 79/409/ETY kanssa*.

⁽¹⁾ EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7 ja EYVL L 103, 25.4.1979, s. 1.

⁽²⁾ 2 artiklan 1 kohta.

⁽³⁾ 2 artiklan 2 kohta.

⁽⁴⁾ 2 artiklan 3 kohta.

- Ensiksi on todettava, että direktiivin 92/43/ETY järjestys muistuttaa direktiivin 79/409/ETY järjestystä. Erityisesti voidaan rinnastaa toisiinsa direktiivin 92/43/ETY luku "Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu" ja direktiivin 79/409/ETY 3 ja 4 artikla.
- Toiseksi direktiivit ovat sulautuneet tai yhdistyneet toisiinsa huomattavissa määrin. Esimerkiksi erityiset suojelualueet, jotka on luokiteltu aikaisemman direktiivin mukaisesti, ovat nyt kiinteä osa Natura 2000 -verkostoa. ⁽⁵⁾ Lisäksi direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännökset on ulotettu koskemaan erityisiä suojelualueita. ⁽⁶⁾ Tässä asiakirjassa useimpiin 6 artiklaa koskeviin huomautuksiin liittyy viittauksia direktiivin 92/43/ETY mukaisesti ehdotettuihin alueisiin. Yleisesti katsoen nämä huomautukset koskevat soveltuvin osin myös direktiivin 79/409/ETY mukaisesti luokiteltuja alueita.

Laajemmassa asiayhteydessä – Euroopan yhteisön perustamissopimuksen kannalta – 6 artiklaa voidaan pitää yhtenä tärkeimmistä yhdentymisperiaatteen toteuttamiseksi laadituista kokonaisuuksista, koska siinä rohkaistaan jäsenvaltioita hallinnoimaan suojelualueita kestäväällä tavalla ja koska siinä asetetaan rajat sellaisille toiminnoille, jotka voivat vaikuttaa suojelualueisiin kielteisesti, samalla kun tietyissä olosuhteissa sallitaan joitakin poikkeuksia.

Kansainvälistä taustaa vasten arvioituna 6 artikla auttaa saavuttamaan alan kansainvälisten luonnon-suojelusopimusten tavoitteet, jotka on asetettu esimerkiksi Bernin yleissopimuksessa ⁽⁷⁾ ja biologista monimuotoisuutta koskevassa Rion yleissopimuksessa ⁽⁸⁾. Samanaikaisesti siinä luodaan kyseisiä yleissopimuksia yksityiskohtaisemmat rajat alueiden säilyttämiselle ja suojelulle.

Direktiivin 92/43/ETY luvun "Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu" keskeinen osa on 6 artikla. Siinä säädetään alueiden säilyttämisen ja suojelun kehys, ja se sisältää ennakoivia, ennalta ehkäiseviä ja menettelyjä koskevia vaatimuksia. Artiklaa sovelletaan sekä direktiivin 79/409/ETY mukaisiin erityisiin suojelualueisiin että direktiivin 92/43/ETY mukaisiin alueisiin. Tämä kehys on eräs tärkeimmistä keinoista, joilla pyritään ympäristönäkökohtien yhdentämiseen ja viime kädessä kestävään kehitykseen.

1.2 SUHDE LAJIEN SUOJELUA KOSKEVAAN LUKUUN

Kuten edellä on todettu, direktiivin 92/43/ETY luku "Lajien suojelu" käsittää 12–16 artiklan ja koskee direktiivin liitteessä IV lueteltuja tarkasti suojeltuja eläin- ja kasvilajeja.

Direktiivin 92/43/ETY 12, 13 ja 14 artiklat, joita sovelletaan direktiivin voimaantulopäivästä eli 10. kesäkuuta 1994 alkaen, koskevat myös sen liitteessä II olevia tiettyjä kasvi- ja eläinlajeja. Siksi nämä lajit kuuluvat myös artiklan 6 säännösten soveltamisalaan, jos ne ovat Natura 2000 -alueilla.

Näin ollen tietty toimi voi kuulua samanaikaisesti kummankin luvun soveltamisalaan.

⁽⁵⁾ Direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden direktiivin 79/409/ETY säännösten mukaisesti luokittelemat erityisten suojelutoimien alueet".

⁽⁶⁾ Direktiivin 92/43/ETY 7 artikla.

⁽⁷⁾ Neuvoston päätös 82/72/ETY, tehty 3 päivänä joulukuuta 1981, Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen tekemisestä (EYVL L 38, 10.2.1982, s. 1).

⁽⁸⁾ Neuvoston päätös 93/626/ETY, tehty 25 päivänä lokakuuta 1993, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tekemisestä (EYVL L 309, 13.12.1993, s. 1).

Esimerkiksi karhun, *Ursus arctos*, pesän tuhoaminen voi olla 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyn kiellon vastaista, ja se voi rikkoa samalla myös 6 artiklaa, jos pesä on tätä lajia varten tarkoitettulla Natura 2000 -alueella.

Vaikka tämä voisi näyttää merkitsevän päällekkäisyyttä, on huomattava seuraavat seikat:

- Ensiksi tietyt 12, 13 ja 14 artiklan soveltamisalaan kuuluvat kasvi- ja eläinlajit eivät sisälly liitteeseen II. Näin ollen Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden säilyttämis- ja suojelusäännökset eivät koske niitä suoraan.
- Toiseksi 6 artiklan mukainen suojelu rajoittuu Natura 2000 -verkoston alueeseen sellaisten lajien kuin *Ursus arctos* osalta, joihin sovelletaan sekä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelua koskevan luvun että lajien suojelua koskevan luvun säännöksiä. Sen sijaan lajien suojelua koskevan luvun säännökset ovat voimassa kaikkialla maantieteellisestä alueesta riippumatta (direktiivin liitteissä mainitut mahdolliset rajoitukset huomioon ottaen). Näin ollen 6 artikla koskee **alueiden** säilyttämistä ja suojelua, kun taas lajien suojelua koskevassa luvussa olevat säännökset kohdistuvat rajatun lajeihin (vaikka tästä aiheutuisi ilmeisiä vaikutuksia alueisiin, joilla lajeja esiintyy, erityisesti eläinten lisääntymis- ja pesäpaikkoihin).

Vaikka tiettyihin kasvi- ja eläinlajeihin sovelletaan sekä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelua koskevan luvun että lajien suojelua koskevan luvun säännöksiä, kyseisten säännösten soveltamisala ja luonne ovat erilaiset.

IO

II

1.3 6 ARTIKLAN SISÄLLYTTÄMINEN JÄSENVALTIOIDEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN: KANSALLINEN VOIMAANSAATTAMISVELVOLLISUUS

On syytä huomata, että 6 artiklan säännökset on sisällytettävä kansalliseen lainsäädäntöön. Toisin sanoen niistä on laadittava kansalliset säädökset, joilla niiden vaatimukset saatetaan voimaan. Tässä suhteessa niihin sovelletaan direktiivin 23 artiklaa, jossa säädetään seuraavaa: *"Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta."* Voimaansaattamisen määräaika oli 10. kesäkuuta 1994, Itävallan, Suomen ja Ruotsin osalta 1. tammikuuta 1995.

Tämä vastaa valitun yhteisön välineen eli direktiivin luonnetta. Direktiivi on sillä saavutettavan tuloksen kannalta sitova, mutta jättää kullekin jäsenvaltiolle jonkin verran valinnanvaraa sen suhteen, millä tavoin ja mitä menetelmiä käyttäen kyseinen tulos saavutetaan. Useimmissa direktiiveissä vaadittuun tulokseen pääseminen edellyttää kansallista lainsäädäntöä (katso liite I, kohta 1).

Jäsenvaltion mukaan 6 artikla oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä joko 10. kesäkuuta 1994 tai 1. tammikuuta 1995 mennessä.

1.4 6 ARTIKLAN VOIMAANTULO: MISTÄ PÄIVÄSTÄ ALKAEN 6 ARTIKLAN VAATIMUKSIA SOVELLETAAN?

Yleisesti on erotettava 6 artiklan säännösten kansalliseen lainsäädäntöön sisällyttämisen määräaika ja ajankohta, josta alkaen kyseisiä säännöksiä sovelletaan yksittäisiin alueisiin.

Yksittäisten alueiden osalta on erotettava direktiivin 79/409/ETY mukaiset erityiset suojelualueet ja muut alueet.

1.4.1 Erityiset suojelualueet

Erityisiä suojelualueita koskevat suojeluvaatimukset ovat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä lauseessa, jossa säädetään kyseisten alueiden osalta, että *”jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet – – elinympäristöjen pilaantumisen tai huonontumisen sekä lintuihin vaikuttavien häiriöiden estämiseksi, jos häiriöt vaikuttaisivat merkittävästi tämän artiklan tavoitteisiin – –”*.

Direktiivin 92/43/ETY voimaantulon jälkeen edellä mainitut velvoitteet on korvattu kyseisen direktiivin 7 artiklalla, jossa säädetään seuraavaa:

*”Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivä-
määrästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.”*

Näin ollen 6 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta erityisiin suojelualueisiin, joihin sovelletaan kuitenkin vastaavia direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia säännöksiä. Päivä, josta alkaen kyseisiä samankaltaisia säännöksiä pitäisi periaatteessa soveltaa erityisiin suojelualueisiin, on päivä, jona direktiiviä 79/409/ETY on alettu soveltaa jäsenvaltioissa (katso liite I, kohta 2).

Direktiivin 7 artiklan perusteella on selvää, että 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännöksiä sovelletaan nyt jo luokiteltuihin erityisiin suojelualueisiin.

Direktiivin 7 artiklan sanamuodon perusteella voidaan kuitenkin kysyä, ovatko direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen säännökset edelleen voimassa ”tämän direktiivin voimaantulopäivästä” (silloisissa jäsenvaltioissa 10. kesäkuuta 1994 ja Itävallassa, Suomessa ja Ruotsissa 1. tammikuuta 1995) siihen ajankohtaan, jolloin alue luokitellaan erityiseksi suojelualueeksi.

Asiassa *Santoñan vuorovesialue* (katso liite I, kohta 3) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin päätti, että 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen virkkeen säännöksiä on sovellettava luokittelemattomaan alueeseen, joka olisi pitänyt luokitella erityiseksi suojelualueeksi direktiivin 79/409/ETY voimaantulosta alkaen (eli alkaen 7. huhtikuuta 1981 silloisten jäsenvaltioiden osalta ja jäseneksi liittymisestä alkaen myöhempien jäsenvaltioiden osalta).

Santoñan vuorovesialuetta koskevan tuomion taustalla ovat perustelut, joiden mukaan luokiteltaviksi soveltuvia alueita on kohdeltava samalla tavoin, olivatpa ne virallisesti luokiteltuja tai ei. Siksi komission yksiköt katsovat, että 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa on sovellettava erityisiin suojelualueisiin tai alueisiin, jotka pitäisi luokitella erityisiksi suojelualueiksi, direktiivin 92/43/ETY voimaantulopäivästä alkaen.

Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta lintudirektiivin mukaisiin (79/409/ETY) erityisiin suojelualueisiin. Vastaavat säännökset ovat kuitenkin lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa, ja näitä sovelletaan direktiivin voimaantulosta alkaen. Ajankohdasta, jona direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa aletaan soveltaa edellä mainittuihin erityisiin suojelualueisiin, on tarpeen todeta, että kaikki erityisiksi suojelualueiksi luokitellut tai luokiteltaviksi kelpaavat alueet kuuluvat näiden säännösten soveltamisalaan direktiivin 92/43/ETY voimaantulopäivästä alkaen.

1.4.2 Direktiivissä 92/43/ETY tarkoitetut alueet

Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohtaa sovelletaan erityisten suojelutoimien alueisiin. Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti erityisten suojelutoimien alue syntyy, kun jäsenvaltio on nimennyt sellaisen. Kyseisen alueen muodostaminen on mahdollista vasta, kun se on direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti hyväksytty yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi. Se on nimettävä erityisten suojelutoimien alueeksi *"mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuuden vuoden kuluessa"*. Tämä tarkoittaa sitä, että erityisten suojelutoimien alueeksi nimeämisen – ja samalla 6 artiklan 1 kohdan noudattamisen – lopullinen määräaika on 10. kesäkuuta 2004.

Direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Kun alue on merkitty 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettuun luetteloon, sitä koskevat 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännökset."

Näin ollen 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa aletaan soveltaa heti, kun alue hyväksytään yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi ja jo ennen kuin se on nimetty erityisten suojelutoimien alueeksi, toisin kuin 6 artiklan 1 kohdan säännökset, joita sovelletaan vasta, kun yhteisön tärkeänä pitämä alue on muodostettu erityisten suojelutoimien alueeksi. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus valita 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa aikaisempi ajankohta soveltamisen aloittamiselle, ja joissakin kansallisissa säädöksissä on jo vahvistettu tällainen aikaistettu voimaantulo.

I 2

I 3

Direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden olisi pitänyt toimittaa kansalliset luettelonsa 10. kesäkuuta 1995 mennessä ja komission olisi pitänyt hyväksyä yhteisön luettelo 10. kesäkuuta 1998 mennessä. Yhteisön luetteloa ei voitu kuitenkaan hyväksyä 10. kesäkuuta 1998 mennessä, koska täydellisten kansallisten luetteloiden toimittaminen oli viivästynyt.

Direktiivi 92/43/ETY näyttää tarkoittavan, että jäsenvaltioiden ei tarvitse ottaa huomioon 6 artiklan säännöksiä, ennen kuin yhteisön luettelo on hyväksytty. Muita yhteisön lainsäädännössä olevia säännöksiä on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan mukaan kuitenkin noudatettava.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 10 artiklassa (entisessä 5 artiklassa) määrätään seuraavasti:

"Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tästä sopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Ne helpottavat yhteisön päämäärän toteuttamista. Ne pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista."

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on useissa yhteyksissä katsonut, että vaikka direktiivistä johtuvien erityisten velvoitteiden kansalliseen lainsäädäntöön sisällyttämisen toimia tai täytäntöönpanoa ei ole toteutettu, jäsenvaltion viranomaisten on kansallista lainsäädäntöä tulkitessaan toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kyseisessä direktiivissä tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lisäksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuin päätti *Santoñan vuorovesialuetta* koskevassa asiassa, että jäsenvaltio ei voinut välttää velvollisuutta suojella aluetta, joka asiallisin tieteellisin perustein ansaitsee suojelun, vaikka se jätti alueen luokittelematta erityiseksi suojelualueeksi. On mahdollista, että tätä periaatetta voitaisiin käyttää vastaavasti direktiivin 92/43/ETY perusteella esiin tulevissa kysymyksissä.

Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen jäsenvaltioiden viranomaisia kehoitetaan varmistamaan, että niiden laatimissa yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi ehdolla olevien alueiden kansallisissa luetteloissa mainittujen alueiden tilan ei anneta heikentyä, ennen kuin yhteisön luettelo yhteisön tärkeinä pitämistä alueista on hyväksytty. Jos kansallinen luettelo jää vajaaksi, jäsenvaltioita kehoitetaan myös varmistamaan, että sellaisten alueiden tila, joiden pitäisi direktiivin 92/43/ETY liitteessä III mainitut edellytykset täyttävän tieteellisen aineiston perusteella kuulua kansalliseen luetteloon, ei heikenny. Eräs käytännön ehdotus on, että mahdollisesti haitallisiin hankkeisiin sovellettaisiin asianmukaisesti direktiivin 85/337/ETY mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on jo vahvistanut, että herkkiin ympäristöalueisiin on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota tehtäessä päätöksiä siitä, pitäisikö hankkeisiin tämän direktiivin perusteella soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (katso liite I, kohta 4).

Edellä esitetyt näkökohdat voidaan tiivistää seuraavanlaiseksi taulukoksi:

Alueen asema	esitetty yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi	yhteisön tärkeänä pitämä alue	erityisten suojelutoimien alue
Direktiivissä säädetty soveltamisen alkamisajankohta	kesäkuu 1995	kesäkuu 1998	kesäkuu 2004
6 artiklan säännösten soveltaminen	1, 2, 3 ja 4 kohdan soveltaminen mahdollista, velvollisuus välttää alueen heikentymistä	2, 3 ja 4 kohtaa sovelletaan	1, 2, 3 ja 4 kohtaa sovelletaan

Kun yhteisön luettelo valmistuu, selviää myös, mitä alueita direktiivin mukaisesti on suojeltava, ja väliaikaista alueiden suojelua koskeva kehoitus lakkaa olemasta voimassa.

Direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien alueiden osalta voidaan perustella, että jäsenvaltioilla on, erityisesti yhteisön luettelon hyväksymiselle asetetun määräajan 10. kesäkuuta 1998 jälkeen, periaatteessa velvollisuus olla vaarantamatta direktiivin tavoitteita. Jo ennen yhteisön luettelon hyväksymistä jäsenvaltioiden viranomaisia kehoitetaan ainakin pidättymään kaikista toimista, jotka voisivat johtaa kansalliseen luetteloon kuuluvan alueen tilan heikkenemiseen. Jos täydellistä kansallista luetteloa ei ole toimitettu, kehoitus koskee myös aluetta, jonka pitäisi direktiivissä vahvistetuilla tieteellisin perustein selvästi kuulua kansalliseen luetteloon.

2 6 artiklan 1 kohta

*Käsitteiden suojelutoimenpiteet,
lainsäädännölliset, hallinnolliset tai
sopimusoikeudelliset toimenpiteet ja käyttö-
suunnitelmat selkiyttäminen*

2.1 TEKSTI

"Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarvittavat suojelutoimenpiteet ja laadittava tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia, jotka koskevat erityisesti näitä alueita tai jotka sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin, sekä tarpeellisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä, jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisia vaatimuksia alueilla."

2.2 SOVELTAMISALA

Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohdassa säädetään yleisestä suojelua koskevasta järjestelmästä, joka jäsenvaltioiden on vahvistettava erityisten suojelutoimien alueita varten.

6 artiklan 1 kohta

- sisältää säännökset **myönteisistä** toimenpiteistä, joihin liittyvät käyttö- ja hoitosuunnitelmat ja lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimet, joilla pyritään saavuttamaan direktiivin yleinen tavoite. Tässä suhteessa 6 artiklan 1 kohta on erilainen kuin 6 artiklan muut kohdat, joissa säädetään Natura 2000 -alueiden tilan heikentymistä ja häirintää sekä niihin kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä
- toimii **viitteenä**, joka helpottaa 6 artiklan tarkoituksen ja yleisen merkityksen ymmärtämistä; 6 artiklan kolmen muun kohdan johdonmukainen tarkastelu ja ymmärtäminen edellyttävät, että 1 kohtaa on ensin tarkasteltu ja se on ymmärretty
- sisältää säännöksen yleisestä suojelua koskevasta järjestelmästä, jota sovelletaan poikkeuksetta **kaikkiin** Natura 2000 -verkoston erityisten suojelutoimien alueisiin ja **kaikkiin** kyseisillä alueilla oleviin liitteessä I mainittuihin luontotyyppeihin ja liitteessä II mainittuihin lajeihin lukuun ottamatta sellaisia, jotka on Natura 2000 -tietolomakkeella ilmoitettu muiksi kuin merkittäviksi luontotyypeiksi tai lajeiksi (katso jäljempänä kohta 4.5.3)
- koskee **nimenomaan erityisten suojelutoimien alueita**: 6 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta erityisiin suojelualueisiin, vaikka sen 2, 3 ja 4 kohtaa sovelletaan niihin. Näin lainsäätäjä on vahvistanut
 - järjestelmän, joka sisältää lintudirektiivin mukaisesti luokiteltuja **erityisiä suojelualueita** koskevat kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetty erityiset suojelutoimenpiteet
 - järjestelmän, joka sisältää luontodirektiivin mukaisesti nimettyjä **erityisten suojelutoimien alueita** koskevat kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaiset suojelutoimenpiteet
 - järjestelmän liittyvän 2 artiklan 3 kohtaan, jossa säädetään, että ”toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet”.

I 6

I 7

Jäsenvaltiot ovat velvollisia varmistamaan kaikkien erityisten suojelutoimien alueiden suojelun. Näitä myönteisiä suojelutoimia sovelletaan kaikkiin alueilla oleviin liitteessä I mainittuihin luontotyyppeihin ja liitteessä II mainittuihin lajeihin lukuun ottamatta niitä, jotka eivät ole Natura 2000 -tietolomakkeen mukaan merkittäviä.

2.3 MITÄ KÄSITTÄVÄT ”TARPEELLISET SUOJELUTOIMENPITEET”?

2.3.1 Suojelun käsite

Suojelun käsite esitetään direktiivin johdanto-osan kuudennessa kappaleessa, jonka mukaan ”yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason saattamiseksi ennalleen tai sen säilyttämiseksi on tarpeen osoittaa erityisten suojelutoimien alueita yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston aikaansaamiseksi määritellyn aikataulun mukaisesti”. Johdanto-osan kahdeksannen kappaleen

mukaan ”kullakin osoitetulla alueella olisi pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet, jotka tähtäävät tarkoitettuihin suojelutavoitteisiin”.

Myöhemmin käsite määritellään direktiivin 1 artiklan a alakohdassa: ”Tässä direktiivissä tarkoitetaan: a) ’suojelulla’ toimenpidekokonaisuutta, jota luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvikantojen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen e ja i kohdan merkityksessä edellyttää; – –.”

Jäsenvaltioiden on toteutettava suojelutoimenpiteet, jotka tarvitaan direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetun yleisen tavoitteen saavuttamiseksi. Direktiivissä todetaan seuraavaa: ”Tämän direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.” Näin ollen jäsenvaltioilla on **tavoitteeseen liittyvä velvoite**.

Erityisesti 2 artiklan 2 kohdassa määritellään tämän direktiivin edellyttämällä tavalla toteutettavien toimenpiteiden tavoite: ”– – toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen.” Näitä toimenpiteitä toteutettaessa otetaan 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti ”huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet”.

Direktiivin 3 artiklassa säädetään, että ”alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä”, koostuvan Natura 2000 -verkoston avulla on varmistettava 2 artiklan 2 kohdassa vahvistetun tavoitteen saavuttaminen.

Tarpeellisten suojelutoimenpiteiden tavoitteena on siksi oltava yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tason ennalleen saattaminen. Ne liittyvät direktiivissä Natura 2000 -verkostolle asetettuun yleiseen tavoitteeseen, joka on määritelty 3 artiklassa.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetun tarkoituksen täyttyminen riippuu suuresti niistä jäsenvaltioista velvoittavista suojelutoimista, joiden tavoitteena on luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen. Nämä toimet toteutetaan 3 artiklan 1 kohdassa määritellyn Natura 2000 -verkoston avulla ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

2.3.2 Suojelun taso

Suojelun taso määritellään direktiivin 1 artiklassa seuraavasti:

- Luontotyyppin osalta sen määritellään 1 artiklan e kohdassa tarkoittavan ”eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka koskee luontotyyppiä ja sillä luonteenomaisia lajeja ja joka voi vaikuttaa alueen luontaiseen levinneisyyteen, rakenteeseen ja toimintoihin pitkällä aikavälillä sekä sille luonteenomaisten lajien eloonjäämiseen pitkällä aikavälillä – –”.
- Lajin osalta sen määritellään 1 artiklan i kohdassa tarkoittavan ”eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka voi vaikuttaa lajin kantojen levinneisyyteen ja lukuisuuteen pitkällä aikavälillä – –”.

Niinpä jäsenvaltioiden on otettava huomioon kaikki ympäristötekijöistä (ilmasta, vedestä, maaperästä, alueesta) johtuvat alueella oleviin luontotyypeihin ja lajeihin kohdistuvat vaikutukset.

Myös suotuista suojelun taso määritellään 1 artiklan e kohdassa luontotyyppien ja 1 artiklan i kohdassa lajien osalta.

- Luontotyyppin osalta suojelun taso on suotuisa, kun
 - *”sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella, ovat vakaita tai laajene-
massa;*
 - *erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä,
ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa;*
 - *alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisa.”*
- Lajin osalta suojelun taso on suotuisa, kun
 - *”kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aika-
välillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana;*
 - *lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tu-
levaisuudessa;*
 - *lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elin-
ympäristö.”*

Luontotyyppin tai lajin suotuisaa suojelun tasoa on tarkasteltava koko sen luontaisen levinneisyys-
alueen kannalta 1 artiklan e ja i kohdan mukaisesti, toisin sanoen luonnonmaantieteellisellä tasolla, joka
on samalla Natura 2000 -verkoston taso. Koska kuitenkin verkoston ekologinen yhtenäisyys riippuu sii-
tä, miten kukin yksittäinen alue tukee sitä, ja näin ollen siitä, mikä on kyseisen alueen luontotyyppi-
pien ja lajien suojelun tila, suotuisan suojelun taso on välttämätöntä arvioida aina aluekohtaisesti.

**Alueella olevien luontotyyppien ja lajien suojelun taso arvioidaan direktiivin 1 artiklassa
vahvistettuja moninaisia perusteita käyttäen. Tämä arviointi suoritetaan sekä alueiden että
verkoston tasolla.**

18

19

2.3.3 Ekologiset vaatimukset

Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tarvittavien suojelutoimien on vastattava *”liitteen I
luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisista vaatimuksista alueilla”*. Siksi jäsenvaltioiden on
määriteltävä suojelutoimet niin, että ne ovat oikeassa suhteessa luontotyyppien ja lajien ekologisiin
vaatimuksiin.

Vaikka direktiivissä ei määritellä *”ekologisista vaatimuksista”*, 6 artiklan 1 kohdan tarkoitus ja sisältö osoit-
tavat, että näihin kuuluvat kaikki luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason varmistamisen kan-
nalta tarpeelliset elottomat ja elolliset ekologiset tekijät, mukaan lukien luontotyyppien ja lajien suh-
de ympäristöön (ilmaan, veteen, maaperään, kasvillisuuteen jne.).

Nämä vaatimukset perustuvat tieteelliseen tietoon, ja niiden määrittelemine on mahdollista vain ta-
pauskohtaisesti liitteessä I lueteltujen luontotyyppien, liitteessä II olevien lajien sekä kyseessä ole-
vien alueiden mukaisesti. Tällainen tieto on ratkaisevan tärkeä suunniteltaessa suojelutoimet tapaus-
kohtaisesti.

Ekologiset vaatimukset vaihtelevat lajeittain, mutta ne voivat vaihdella myös saman lajin osalta
eri alueiden kesken.

Niinpä direktiivin liitteessä II mainittuihin lepakoihin liittyvät ekologiset vaatimukset ovat
erilaiset talvehtimiskaudella (jolloin ne lepäävät maanalaisissa ympäristöissä, luolamaisissa
onkaloissa tai rakennuksissa) ja keväällä alkavalla aktiivisella kaudella (jolloin ne jättävät
talviset olinpaikkansa ja alkavat taas pyydystää hyönteisiä).

Liitteessä II mainitun *Triturus cristatus* -salamanterin ekologiset vaatimukset ovat erilaiset sen elinkaaren eri vaiheissa. Laji talvehtii maan alla (koloissa, halkeamissa), ja keväällä ja alkukesästä se munii lammikoihin. Sen jälkeen se jättää vesiympäristön ja elää kesän ja syksyn kuivalla maalla. Samaan lajiin liittyvät ekologiset vaatimukset voivat näin vaihdella ympäristön mukaan (vesi- tai maaympäristö).

Alueilla olevia liitteessä I mainittuja luontotyypppejä ja liitteessä II mainittuja lajeja koskevien ekologisten vaatimusten määrittäminen **kuuluu jäsenvaltioille**. Ne voivat haluta vaihtaa tätä alaa koskevia tietojaan Euroopan komission ja Euroopan ympäristökeskuksen – Euroopan luonnonsuojelun teema-keskuksen (European Environment Agency – European Topic Centre for Nature Conservation, ETC/NC) tuella.

Suojelutoimenpiteiden on vastattava alueella olevien liitteessä I mainittujen luontotyyppien ja liitteessä II mainittujen lajien ekologisista vaatimuksista. Kyseisten luontotyyppien ja lajien ekologisiin vaatimuksiin kuuluvat kaikki välttämättömät ekologiset tarpeet, joilla niiden suotuisa suojelun taso voidaan varmistaa. Vaatimusten määrittely on mahdollista vain tapauskohtaisesti ja tieteellisen tiedon perusteella.

2.4 MINKÄLAISIA SUOJELUTOIMENPITEET VOIVAT OLLA?

Suojelutoimenpiteillä voi olla ainakin kaksi muotoa. Ne voivat olla *”tarpeellisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä”* ja *”tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia”*.

2.4.1 Käyttö- ja hoitosuunnitelmat

Tarvittaviin suojelutoimenpiteisiin voi kuulua *”tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia, jotka koskevat erityisesti näitä alueita tai jotka sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin”*. Tällaisten käyttö- ja hoitosuunnitelmien olisi kuuluttava kaikkiin suunniteltuihin toimiin; suunnittelemattomiin uusiin toimenpiteisiin olisi sovellettava 6 artiklan 3 ja 4 kohdan säännöksiä.

Ilmaus *”tarvittaessa”* tarkoittaa, että käyttö- ja hoitosuunnitelmat eivät ehkä ole aina tarpeellisia. Jos jäsenvaltio päättää tehdä suunnitelmia, ne on usein järkevää laatia ennen päätöstä 6 artiklan 1 kohdassa mainituista muista toimenpiteistä, erityisesti jos toimenpiteet ovat sopimusoikeudellisia. Sopimukseen liittyy usein toimivaltaisten viranomaisten ja yksittäisten maanomistajien välisiä suhteita, ja ne rajoittuvat yksittäisiin tiluksiin, jotka ovat tavallisesti pienempiä kuin kyseinen alue. Tällaisissa olosuhteissa aluetta koskevat käyttö- ja hoitosuunnitelmat ilmaisevat laajemmat puitteet ja niiden sisältö toimii käyttökelpoisena lähtökohtana laadittaessa sopimusjärjestelyjen yksityiskohtaista sisältöä.

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien on oltava *”tarkoituksenmukaisia”* ja sellaisia, että ne *”koskevat erityisesti näitä alueita”*, joten ne on kohdistettava Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin **tai** niitten on oltava sellaisia, että ne *”sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin”*. Viimeksi mainittu säännös noudattaa periaatetta, jonka mukaan ympäristönäkökohdat on sisällytettävä muihin yhteisön politiikkoihin. Tämän sisällyttämisen on edistettävä 3 artiklan 1 kohdassa mainitun verkoston yhtenäisyyttä. Joka ta-

pauksessa 6 artiklan 3 kohtaa voi olla tarpeen soveltaa käyttö- ja hoitosuunnitelman niihin kohtiin, jotka eivät tähtää suojelutoimenpiteisiin (katso 6 artiklan 3 kohtaa koskeva kommentti 4.3.3 kohdassa).

Vaikka käyttösuunnitelmien erityistä sisältöä ei voidakaan määritellä tarkemmin, tämän asiakirjan lopussa olevassa liitteessä II on joukko tärkeitä näkökohtia, jotka voidaan ottaa huomioon kyseisiä suunnitelmia valmisteltaessa. Liitteessä II a on lisäksi ohjeellinen luettelo Life-rahoitusvälineeseen liittyvistä hankkeista, joiden yhteydessä on laadittu alueiden suojelemiseen tähtääviä käyttö- ja hoitosuunnitelmia tai muita lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä (katso jäljempänä).

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa käyttö- ja hoitosuunnitelmia, jotka kattavat muuntyyppiset kuin varsinaiset suojelutoimet. Ne eivät ole aina tarpeen, mutta jos niitä käytetään, niissä olisi otettava huomioon kunkin alueen erityispiirteet ja kaikki suunnitellut toimet. Käyttösuunnitelmat voivat olla erillisiä asiakirjoja, tai ne voivat sisältyä muihin kehityssuunnitelmiin, jos sellaisia on olemassa.

2.4.2 Lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimenpiteet

Ilmaus "tarvittaessa" koskee vain käyttö- ja hoitosuunnitelmia eikä lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimia. Vaikka jäsenvaltio katsoo käyttösuunnitelman tarpeettomaksi, sen on siis tästä huolimatta toteutettava kyseiset toimenpiteet.

Jako näihin kolmeen toimenpideluokkaan on käsitettävä laajasti. Monenlaisia toimia voidaan pitää asianmukaisina pyrittäessä toteuttamaan direktiivin tarkoitusta. Näihin kuuluvat periaatteessa toimet, joilla on **myönteinen vaikutus**, mutta joissakin poikkeustapauksissa niihin voivat myös kuulua toimet, jotka eivät edellytä **mitään toimintaa**. Toisaalta nämä toimet eivät ole välttämättä uusia, koska jo olemassa olevat toimet voidaan katsoa riittäviksi, jos ne ovat asianmukaisia.

20

21

Hyviä esimerkkejä myönteisistä toimista ovat *maatalousympäristöä* tai *metsäympäristöä* koskevat toimet, jotka osoittavat, miten yhteiskunnalliset-taloudelliset vaatimukset voidaan ottaa huomioon 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

1. *Maatalousympäristöön liittyvät toimet*: tiettyjen ihmisen muovaamien, osittain luonnontilaisten liitteessä I mainittujen luontotyyppien (niityt, laitumet) ja näiden luontotyyppien alueella olevien liitteessä II mainittujen lajien osalta uuden maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen ⁽⁹⁾ mukaiset sopimukset ovat useimmissa tapauksissa riittävä sopimusoikeudellinen toimenpide, jolla pyritään säilyttämään luontotyyppien tai lajien suotuisa suojelun taso.

2. *Metsäympäristöön liittyvät toimenpiteet*: asianmukaisiin toimiin voisi kuulua metsäalan yrityksen aloite, joka kuuluu tiettyyn sertifiointijärjestelmään, mikäli kyseisellä aloitteella varmistetaan suotuisan suojelun tason säilyttäminen.

Tämä huomioon ottaen kaikki soveltuvat EU:n rahastot (esimerkiksi Life, maaseudun kehittämis- ja aluetukirahastot) olisi katsottava keinoiksi toteuttaa kyseisiä toimenpiteitä.

⁽⁹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1257/1999, annettu 17 päivänä toukokuuta 1999, EYVL L 160, 26.6.1999, s. 80.

Lainsäädännöllisten, hallinnollisten tai sopimusoikeudellisten toimien valinta tai jopa käyttösunnitelmien laatimisesta päättäminen kuuluu jäsenvaltioille. Tämä on toissijaisuusperiaatteen mukaista. Jäsenvaltioiden on kuitenkin valittava ainakin yksi näistä kolmesta toimenpideluokasta eli joko lainsäädännöllinen, hallinnollinen tai sopimusoikeudellinen toimenpide.

Näitä kolmea toimenpideluokkaa ei ole asetettu hierarkkiseen järjestykseen. Näin ollen jäsenvaltioiden on mahdollista soveltaa Natura 2000 -alueella joko yhtä ainoaa toimenpideluokkaa (esimerkiksi vain sopimusoikeudellisia toimenpiteitä) tai yhdistettyjä toimenpiteitä (esimerkiksi alueella olevia liitteessä I mainittuja luontotyypppejä tai liitteessä II mainittuja lajeja koskevien suojelutavoitteiden lainsäädännöllisiä ja sopimusoikeudellisia toimenpiteitä yhdessä). Jäsenvaltiot voivat myös valitsemiensa pakollisten toimenpiteiden lisäksi laatia ja toteuttaa käyttö- ja hoitosuunnitelmia.

Mainitut kolme toimenpideluokkaa katsotaan "tarkoituksenmukaisiksi". Tätä ei määritellä direktiivissä. Sen 6 artiklan 1 kohdan osalta lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimenpiteet sisältyvät suojelutoimenpiteiden käsitteeseen. Kelpuutusperusteen "tarkoituksenmukainen" tavoitteena on vain muistuttaa, että valitsivatpa jäsenvaltiot minkätyyppiset toimenpiteet tahansa, niillä on velvollisuus noudattaa direktiivin yleisiä tavoitteita.

Jos jäsenvaltio siis valitsee sopimusoikeudelliset toimenpiteet, sen velvollisuus on aina vahvistaa pysyvästi tarvittavat suojelutoimet, jotka vastaavat *"liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologistia vaatimuksia alueilla"*, ja noudattaa direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa määriteltyä yleistavoitetta.

Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset tai sopimusoikeudelliset toimenpiteet. Näissä toimenpiteissä on otettava huomioon 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti taloudelliset ja sosiaaliset vaatimukset. Niiden on a) vastattava alueella olevien liitteessä I mainittujen luontotyyppien ja liitteessä II mainittujen lajien ekologistia vaatimuksia ja b) täytettävä direktiivin yleinen tavoite säilyttää tai saattaa ennalleen yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisa suojelun taso.

3 6 artiklan 2 kohta

Käsitteiden *heikentyminen, häiriö ja merkittävä vaikutus* selventäminen

3.1 TEKSTI

"Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin."

3.2 SOVELTAMISALA

Tässä artikkelissa lähtökohtana on *ennaltaehkäisyyn periaate*: ”Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä – heikentymisen sekä – häiriöiden **estämiseksi** –.”

Nämä toimenpiteet ovat laajempia kuin pelkät suojelun varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, koska viimeksi mainitut kuuluvat jo 6 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Ilmauksilla ”**estämiseksi**” ja ”*saattaisivat vaikuttaa merkittävästi*” korostetaan toteutettavien toimenpiteiden ennalta ehkäisevää luonnetta. Ei ole hyväksyttävää, että toimenpiteiden toteuttamista odotetaan, kunnes heikentymistä tai häiriötä tapahtuu (katso kohdassa 4.4.2 tulkinta 6 artiklan 3 kohdan ilmauksesta ”*saattavat*”).

Tämän artikla on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden edellytetään toteuttavan kaikki tarvittavat toimenpiteet, joita niiden voidaan kohtuullisesti odottaakin toteuttavan sen varmistamiseksi, että merkittävää heikentymistä tai merkittäviä häiriöitä ei tapahdu.

Tämän artiklan soveltamisala on laajempi kuin 6 artiklan 3 kohdan ja 6 artiklan 4 kohdan soveltamisalat, joihin kuuluvat vain virallista hyväksyntää edellyttävät suunnitelmat ja hankkeet. Sitä sovelletaan myös toimintoihin, jotka eivät välttämättä edellytä ennalta annettua hyväksyntää, kuten maatalouteen tai kalastukseen.

6 artiklan 2 kohtaa

- sovelletaan **pysyvästi** erityisten suojelutoimien alueilla. Sen soveltamisalaan voivat kuulua aikaisemmat, nykyiset tai tulevat toiminnot tai tapahtumat. Esimerkiksi kosteikkoon vaikuttavan myrkytöksen tapauksessa tämä artikla merkitsisi sitä, että kaikki päästön välttämiseksi tarpeelliset ennalta ehkäisevät toimet olisi pitänyt toteuttaa, vaikka tapahtumapaikka olisi etäällä kosteikosta. Jos erityisten suojelutoimien alueella jo meneillään oleva toiminto aiheuttaa luontotyyppien heikentymistä tai häiriötä lajeille, joita varten alue on nimetty, toimintoon on sovellettava 6 artiklan 1 kohdassa säädettyjä tarvittavia suojelutoimenpiteitä. Tämä voi edellyttää tarvittaessa haitallisen vaikutuksen päättämistä joko luopumalla toiminnosta tai vähentämällä sen vaikutuksia. Asiaan voi liittyä taloudellisten korvausten suorittaminen;
- **ei ole rajoitettu tahallisiin toimiin**, vaan sitä voidaan soveltaa myös kaikkiin sattumanvaraisiin tapahtumiin, joita voi esiintyä (tulipaloihin, tulviin ja niin edelleen), jos ne ovat ennakoitavissa. Luonnononnettomuuksien osalta tämä koskee vain velvoitetta ryhtyä (suhteellisiin) varotoimenpiteisiin niiden riskin vähentämiseksi, sikäli kuin ne voivat vaarantaa direktiivin tarkoituksen.

Lainsäädännössä *rajoitetaan* jäsenvaltioiden vastuuta seuraavanlaisilla säännöksillä:

- **Aluetta koskeva rajoitus.** Toimenpiteet koskevat vain ”*erityisten suojelutoimien alueilla*” olevia lajeja ja luontotyypppejä. Toisaalta toimenpiteitä voi olla tarpeen toteuttaa erityisten suojelutoimien alueiden *ulkopuolella*, jos ulkoiset tapahtumat voivat vaikuttaa lajeihin ja luontotyypppeihin erityisten suojelutoimien alueiden sisällä. Artiklassa ei säädetäkään, että toimenpiteet olisi **toteutettava** erityisten suojelutoimien alueilla, vaan erityisten suojelutoimien alueilla tapahtuvien haitallisten vaikutusten **estämistä** varten.
- **Luontotyypppejä ja lajeja koskeva rajoitus.** Tarpeelliset toimenpiteet koskevat vain luontotyypppejä ja lajeja, ”*joita varten alueet on osoitettu*”. Toteutettavien toimenpiteiden kohteena olevat luontotyyppit ja lajit ovat Natura 2000 -tietolomakkeilla nimettyjä (katso kohdat 2.2 ja 4.5.3). Siksi tavoitteena ei ole yleisten suojelutoimien toteuttaminen, vaan sellaisten toimenpiteiden toteuttaminen, jotka on kohdistettu erityisten suojelutoimien alueen valintaperusteena olleisiin lajeihin ja luontotyypppeihin. Häiriöt tai heikentyminen riippuu näin ollen jäsenvaltioiden toimittamista tiedoista, joita on käytetty verkoston yhtenäisyyden varmistamiseksi kyseisten lajien ja luontotyyppien osalta.

Jäsenvaltioiden edellytetään toteuttavan ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ennustettavissa olevaan tapahtumaan liittyvien häiriöiden ja heikentymisen välttämiseksi. Nämä toimenpiteet koskevat vain lajeja ja luontotyypejä, joita varten alueet on nimetty, ja niitä tulee toteuttaa tarvittaessa myös alueiden ulkopuolella.

3.3 ONKO HEIKENTYMISEEN LIITTYVÄ TOTEUTTAMINEN ERILAISTA KUIN HÄIRIÖIHIN LIITTYVÄ TOTEUTTAMINEN?

Lajeja koskevien häiriöiden suhteen 6 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tarpeellisia toimenpiteitä on toteutettava niiden estämiseksi "siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin".

Kyseisten häiriöiden on liitettävä (niiden on vaikutettava) lajin tai luontotyyppin suojelun tasoon direktiivin tavoitteiden vastaisesti. Siksi jäsenvaltion on määriteltävä juuri näiden **tavoitteiden** kannalta se, ovatko häiriöt merkittäviä.

Luontotyyppien heikentymisen osalta ei direktiivin tekstissä kuitenkaan mainita vaikutuksen suhdetta direktiivin tavoitteisiin. Siinä todetaan vain, että luontotyyppien heikentyminen on estettävä. Kaikkien direktiivin mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden tarkoituksen on vastattava direktiivin tavoitteita ja niitä toteutettaessa on noudatettava suhteellisuuden periaatetta. Siksi myös luontotyyppien heikentymistä on arvioitava ottaen huomioon direktiivin tavoitteet. Heikentymisen arviointi absoluuttisesti tuntuukin vaikealta ilman, että käytettävissä on mitattavissa olevia rajoja. Kuten jäljempänä on esitetty, heikentymisen kytkeminen direktiivin tavoitteisiin mahdollistaa direktiivin 1 artiklan käytön heikentymiseksi katsottavan vaikutuksen rajojen tulkinnessa.

Häiriöitä ja heikentymistä on arvioitava ottaen huomioon direktiivin tavoitteet.

3.4 MITKÄ OVAT OLOSUHTEET, JOIDEN PERUSTEELLA JÄSENVALTIOIDEN ON RYHDYTTÄVÄ TOIMENPITEISIIN?

Hyväksyttävän vaikutuksen raja on selvästi erilainen, kun kysymyksessä on luontotyyppin heikentyminen tai lajia koskeva häiriö.

- *Häiriön* on oltava **merkittävä** (tietynasteinen häiriö voidaan sallia). Ei ole myöskään tarpeen osoittaa, että merkittävää vaikutusta todella aiheutuu, vaan pelkkä todennäköisyys ("saattaisivat") riittää korjaavien toimenpiteiden perusteluksi. Tämän voidaan katsoa vastaavan ennaltaehkäisyn ja varautumisen periaatteita.
- *Heikentymisen* osalta ei ole säädetty tällaista nimenomaista liikkumavaraa. Tämä ei kuitenkaan estä jonkinasteisen harkintavallan käyttöä määriteltäessä, mitä voidaan pitää heikentymisenä (katso jäljempänä).

Heikentyminen on luontotyyppin fyysistä rappeutumista. Sitä voidaan arvioida suoraan eri indikaattoreilla (katso jäljempänä), joita ovat esimerkiksi luontotyyppin pinta-alan ja ominaispiirteiden supistuminen.

Toisaalta häiriöt eivät vaikuta välittömästi fyysisiin olosuhteisiin. Jos ne kuitenkin ovat merkittäviä, ne voivat käynnistää fyysisissä osoittimissa muutoksia, joiden tulos vastaa heikentymisen tulosta. Jos häiriöt ovat riittävän merkittäviä käynnistämään tällaisia muutoksia, niitä voidaan arvioida samalla tavoin kuin heikentymistä käyttäen suojelun tasoa osoittavia indikaattoreita (katso jäljempänä).

Häiriöitä arvioidaan samalla tavoin kuin heikentymistä, jos ne laukaisevat suojeltavien lajien suojelun tasoon vaikuttavia muutoksia kyseisten lajien suojelun tasoa osoittavissa indikaattoreissa.

3.5 MILLOIN HÄIRIÖITÄ JA HEIKENTYMISTÄ KOSKEVAT TOIMENPITEET ON TOTEUTETTAVA?

Ensiksi on korostettava, että toimenpiteiden on oltava **tarpeellisia**. Tämä tarkoittaa, että niiden on vastattava direktiivin päätavoitetta edistämällä kyseisten luontotyyppien tai lajien suojelun tasoa ottaen samalla huomioon *”taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet”*.

Direktiivin johdanto-osan kappaleiden ja artiklojen väliset yhteydet tarjoavat taustaa jäsenvaltioiden suunnittelemien tarkoituksenmukaisten toimenpiteiden arvioinnille (katso kohta 2.3).

Kuten edellä kohdassa 3.4 on todettu, häiriöitä ja heikentymistä tulee arvioida suojelun käsite huomioon ottaen ja pitäen mielessä, että 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti verkosto koostuu alueista ja sen avulla on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen **suotuisan suojelun tason** säilyttäminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Suotuisa suojelun taso, joka on määritelty direktiivin 1 artiklassa, voi toimia vertailukohtana, jonka avulla häiriöille ja heikentymiselle asetetaan direktiivin tavoitteiden kannalta hyväksyttävissä oleva raja ja määritellään, toteutetaanko tarvittavia toimenpiteitä asianmukaisesti (katso jäljempänä).

Alueella olevan luontotyyppin tai lajin suojelun taso arvioidaan sen mukaan, vaikuttaako kyseinen alue verkoston ekologiseen yhtenäisyyteen joko tarkastellen

- alkuperäistä tasoa, joka alueella oli, kun sitä koskevat tiedot toimitettiin Natura 2000 -tietolomakkeilla (katso kohta 4.5.3), jos suojelun taso oli silloin suotuisa, tai
- suojelun tason parantamispyrkimystä, josta on ilmoitettu verkostoa perustettaessa. Jos jäsenvaltio katsoo tarpeelliseksi ehdottaa epäsuotuisalla suojelun tasolla olevien luontotyyppien luokittelamista, onkin yksinomaan johdonmukaista olettaa, että se ottaa tavoitteeksi näiden luontotyyppien saattamisen ennalleen varmistaakseen niiden kestävä kehityksen. Kun alueella olevan luontotyyppin tai lajin parantamiseen myönnetään yhteisön varoja, aluetta on arvioitava tämän paremman tason perusteella.

Tietyn alueen suojelun tason tulisi vastata kyseisten luontotyyppien ja lajien dynaamista luonnetta. Tässä suhteessa on syytä korostaa, että on tärkeää huolehtia direktiivin 11 artiklassa säädetystä luontotyyppien ja lajien suojelun tason *seurannasta*.

Heikentymistä ja häiriöitä arvioidaan kyseisten lajien ja luontotyyppien suojelun tason perusteella. Aluekohtaisesti suotuisan suojelun tason säilyttämistä on arvioitava niiden alkuperäisten olosuhteiden perusteella, jotka on ilmoitettu Natura 2000 -tietolomakkeilla, kun aluetta ehdotettiin valittavaksi tai muodostettavaksi, ottaen huomioon alueen vaikutus verkoston ekologiseen yhtenäisyyteen. Tässä menettelyssä olisi noudatettava dynaamista tulkintaa ottaen huomioon luontotyyppin tai lajin suojelun tason kehittyminen.

3.6 HÄIRIÖIDEN JA HEIKENTYMISEN INDIKAATTORIT

Häiriöiden ja heikentymisen käsitteitä koskevat ehdot ovat tarkoin määriteltyjä, mutta jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon niiden arvioinnissa toisaalta kyseisten lajien ja luontotyyppien yleinen suojelun taso (luonnonmaantieteellisesti) ja toisaalta paikalliset olosuhteet (kyseisellä alueella). Yleensä tietyn alueen häiriöitä tai heikentymistä arvioidaan tapauskohtaisesti indikaattoreiden avulla (katso jäljempänä) ottaen huomioon niiden arvon muuttumisen merkittävyys. Mittaus suoritetaan ottaen huomioon a) kyseisen luontotyyppin tai lajin suojelun taso ja b) alueen vaikutus Natura 2000 -verkon yhtenäisyyteen.

3.6.1 Luontotyyppien heikentyminen

Heikentyminen on luontotyyppiin vaikuttavaa fyysistä rappeutumista. Suojelun tason määritelmä (1 artiklan e kohta – katso kohta 2.3) merkitsee, että jäsenvaltion on otettava huomioon kaikki luontotyyppin ympäristöön (tilaan, veteen, ilmaan, maaperään) kohdistuvat vaikutukset. Jos näiden vaikutusten tuloksena luontotyyppin suojelun taso muuttuu vähemmän suotuisaksi kuin se oli aikaisemmin, heikentymistä voidaan katsoa tapahtuneen.

Tämän heikentymisen arvioimiseksi direktiivin tavoitteet huomioon ottaen voidaan turvautua 1 artiklan e kohdassa olevaan *luontotyyppin suotuisan suojelun tason* määritelmään, joka perustuu seuraaviin tekijöihin:

– *”Sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella, ovat vakaita tai laajenemassa.”*

Kaikki tapahtumat, jotka aiheuttavat alueen muodostamisen perustana olevan luontotyyppin kattaman alan supistumista, voidaan katsoa heikentymiseksi. Esimerkiksi luontotyyppin kattaman alan supistumisen merkitystä on arvioitava suhteessa sen kattamaan koko pinta-alaan alueella ottaen huomioon kyseisen luontotyyppin suojelun taso.

– *”Erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.”*

Luontotyyppin säilymiselle pitkällä aikavälillä välttämättömien tekijöiden kaikenlainen huononeminen voidaan katsoa heikentymiseksi.

Pitkällä aikavälillä säilymiselle välttämättömät toiminnot riippuvat luonnollisesti kyseisestä luontotyyppistä (olisi hyödyllistä, jos käytettävissä olisi yhteisiä indikaattoreita, joilla näitä kuhunkin luontotyyppiin vaikuttavia tekijöitä voitaisiin arvioida). Jäsenvaltioiden on tunnettava nämä vaatimukset (tutkimusten, tietojen keräämisen ynnä muun perusteella), koska 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että niiden on toteutettava toimenpiteet *”jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologiaa vaatimuksia”*.

– *”Alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisa i kohdassa tarkoitetulla tavalla” (katso kohdassa 2.3 oleva määritelmä 1 artiklan i kohdasta).*

Luontotyyppi heikentyy alueella, kun kyseisellä alueella oleva luontotyyppin kattama ala supistuu tai tälle luontotyyppille luonteenomaisten lajien tai niiden suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä tarpeellinen erityinen rakenne ja erityiset toiminnot supistuvat alkuperäiseen tasoonsa verrattuna. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon, miten alue vaikuttaa verkoston yhtenäisyyteen.

3.6.2 Lajien häirintä

Heikentymisestä poiketen häiriöt eivät vaikuta suoraan alueen fyysisiin olosuhteisiin. Ne vaikuttavat sen sijaan lajeihin, ja ne ovat usein ajallisesti rajoitettuja (esimerkiksi melu ja valonlähteet). Häiriöiden voimakkuus, kesto ja tiheys ovat siksi merkittäviä arviointiperusteita.

Jotta häiriö olisi merkittävä, sen on vaikutettava suojelun tasoon. Lajin suojelun taso määritellään 1 artiklan i kohdassa (katso kohta 2.3).

Arvioitaessa häiriön merkittävyyttä direktiivin tavoitteiden kannalta voidaan käyttää 1 artiklan i kohdassa olevaan *lajin suotuisan suojelun tason määntelmää*, joka perustuu seuraaviin tekijöihin:

– *”Kyseisen lajin **kannan kehittymistä koskevat tiedot** osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana.”*

Mikä tahansa tapahtuma, joka vaikuttaa lajin alueella esiintyvää kantaa vähentävästi pitkällä aikavälillä, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.

– *”Lajin **luontainen levinneisyysalue ei pienene** eikä ole vaarassa pienenemään ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.”*

Mikä tahansa tapahtuma, joka vaikuttaa lajin levinneisyysaluetta pienentävästi tai lisää sen pienenemisen vaaraa alueella, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.

– *”Lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan **riittävän laaja elinympäristö**.”*

Mikä tahansa tapahtuma, joka vaikuttaa lajin elinympäristön laajuutta supistavasti alueella, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.

28

29

Lajin häirintää alueella tapahtuu, jos lajin kannan kehittymistä kyseisellä alueella koskevat tiedot osoittavat, että alkuperäisestä tilanteesta poiketen laji ei voi enää muodostaa sen elinkelpoista osaa. Tämä arviointi tehdään sen perusteella, miten alue vaikuttaa verkoston yhtenäisyyteen.

4 6 artiklan 3 kohta

Käsitteiden suunnitelma tai hanke, merkittävä vaikutus, asianmukainen arviointi, alueen suojelutavoitteet, toimivaltaiset viranomaiset, kansalaisten kuuleminen ja alueen koskemattomuus selkiyttäminen

4.1 TEKSTI

"Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia."

4.2 SOVELTAMISALA

Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan merkitystä on arvioitava niiden *tarkoituksen ja asiayhteyden* osalta suhteessa 6 artiklan 1 kohdan merkitykseen (tai erityisten suojelualueiden tapauksessa suhteessa direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 1 ja 2 kohdan merkitykseen) ja 6 artiklan 2 kohdan merkitykseen. Erityisesti on tärkeää muistaa, että vaikka aloite tai toiminto on katsottu 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuulumattomaksi, sen tekeminen muiden edellä mainittujen säännösten mukaiseksi on kuitenkin tarpeen.

Huomautettakoon, että ekologisesti myönteiset tai ekologiaa vaativat vaatimuksia vastaavat toiminnot on jo voitu ottaa huomioon 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa – esimerkiksi perinteiset viljelykäytännöt, jotka edistävät tiettyjen luontotyyppien ja lajien säilymistä. Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan säännökset muodostavat tietynlaisen kehittyvän järjestelmän, jossa vahvistetaan olosuhteet, joissa kielteisesti vaikuttavat suunnitelmat ja hankkeet voidaan hyväksyä tai jättää hyväksymättä. Näin ollen säännöksillä vahvistetaan, että taloudelliset ja muut kuin ekologiset vaatimukset, joilla on kielteisiä vaikutuksia, voidaan tasapainottaa suojeluvaatimusten kanssa.

Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa määritellään *vaiheittainen menettely* suunnitelmien ja hankkeiden arvioimiseksi. ⁽¹⁰⁾

- a) Tämän menettelyn ensimmäinen osa on arviointivaihe, johon sovelletaan 6 artiklan 3 kohdan ensimmäistä virkettä.
- b) Menettelyn toinen osa, johon sovelletaan 6 artiklan 3 kohdan toista virkettä, liittyy toimivaltaisten kansallisten viranomaisten päätöksentekoon.
- c) Menettelyn kolmas osa (johon sovelletaan 6 artiklan 4 kohtaa) tulee kysymykseen, jos hankkeen tai suunnitelman hylkäämistä ei esitetä arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta vaan sen hyväksymistä toivotaan harkittavan.

Menettelyn soveltuvuus ja sen soveltamisen laajuus riippuvat useista tekijöistä. Lisäksi vaiheiden seurauksena toisiaan edellinen vaihe vaikuttaa aina seuraavaan.

Maantieteellisen laajuuden osalta 6 artiklan 3 kohdan säännösten soveltaminen ei rajoitu suunnitelmiin ja hankkeisiin, joita toteutetaan yksinomaan suojeltavalla alueella tai jotka koskevat vain tätä, vaan ne kohdistuvat myös alueen ulkopuolisiin tapahtumiin, jotka todennäköisesti vaikuttavat merkittävästi alueeseen.

Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa esitetään olosuhteet, joissa kielteisesti vaikuttavat suunnitelmat ja hankkeet voidaan hyväksyä tai hylätä. Toimintojen, jotka eivät kuulu 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan, on kuitenkin oltava direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohdan säännösten mukaisia – tai direktiivin 79/409/ETY tarkoittamien erityisten suojelualueiden osalta 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia – ja 6 artiklan 2 kohdan mukaisia.

4.3 MITÄ TARKOITTAVAT ”SUUNNITELMAT TAI HANKKEET, JOTKA EIVÄT LIITY SUORANAISESTI ALUEEN KÄYTTÖÖN TAI OLE SEN KANNALTA TARPEELLISIA”?

Vaikka direktiivissä 92/43/ETY ei määritellä ”suunnitelmaa” tai ”hanketta”, tulkinna yleiset periaatteet on otettava asianmukaisesti huomioon, erityisesti periaate, jonka mukaan yhteisön lainsäädän-

⁽¹⁰⁾ Tämän asiakirjan lopussa olevassa liitteessä III on tätä menettelyä kuvaava yksinkertaistettu kaavio.

nön yksittäistä säännöstä on tulkittava sen sanamuodon, sen tarkoituksen ja sen asiayhteyden perusteella.

Käsitteiden suunnitelma tai hanke tulkitsemista laajasti voidaan perustella kahdella tavalla:

- Ensiksi direktiivissä ei rajoiteta suunnitelman eikä hankkeen käsitteen laajuutta viittaamalla kummankaan erityisiin luokkiin. Sen sijaan tärkeimpänä rajoittavana tekijänä on se, saattavatko ne vaikuttaa alueeseen merkittävästi (katso liite I, kohta 5).
- Toiseksi luonnollinen seuraus 6 artiklan 2 kohdan jatkuvasta sovellettavuudesta 6 artiklan 3 ja 4 kohdan soveltamisalaan kuulumattomiin toimintoihin on se, että mitä suppeammin suunnitelman ja hankkeen käsite määritellään, sitä pienemmiksi saattaa jäädä mahdollisuus tasapainottaa keskenään suojelun edut ja vahinkoa aiheuttavat muut kuin suojeluun liittyvät edut. Tämä voi johtaa suhteettomiin tai epäjohdonmukaisiin tuloksiin.

4.3.1 Hanke

Hankkeen määrittäminen laajasti saa johdonmukaista lisätukea, kun huomioon otetaan *direktiivi 85/337/ETY tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista* (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY). ⁽¹¹⁾ Kyseisellä direktiivillä on samankaltainen asiayhteys, koska siinä vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan ympäristövaikutuksiltaan merkittävien hankkeiden arviointiin. Direktiivin 85/337/ETY 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että hankkeella tarkoitetaan

- *"rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista"*
- *"muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista mukaan lukien maaperän luonnonvarojen hyödyntäminen"*.

On ilmeistä, että määritelmä on hyvin laaja (katso liite I, kohta 6) eikä se koske pelkästään fyysistä rakentamista. Siihen voi sisältyä esimerkiksi maatalouden merkittävä tehostaminen, joka uhkaa vahingoittaa tai tuhota alueen osittain luonnontilaisen luonteen.

4.3.2 Suunnitelma

Ilmaus "suunnitelma" on mahdollista käsittää hyvin laajasti. ⁽¹²⁾ Tämä asia on jo todettu julkisasiamiehen lausunnossa (katso liite I, kohta 7).

Ilmeisen merkityksellisiä ovat *maankäyttösuunnitelmat*. Joillakin niistä on maankäyttöön suoria oikeudellisia vaikutuksia, toisilla vain välillisiä. Esimerkiksi seutu- ja maakuntakaavoja tai muita maantieteellisesti laajoja alueiden käytön suunnitelmia ei useinkaan sovelleta suoraan, vaan ne muodostavat perustan yksityiskohtaisemmille kaavoille ja suunnitelmille tai toimivat perusteena toimenpideluvulle, joilla puolestaan on suoria oikeudellisia vaikutuksia. Kummankin tyyppisten maankäyttösuunnitelmien voidaan katsoa kuuluvan 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan, siltä osin kuin niillä on asiaan liittyviä todennäköisiä vaikutuksia Natura 2000 -alueeseen.

Sektorisuunnitelmia voidaan myös arvioida 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvina, mutta jälleen vain siltä osin kuin niillä on todennäköisesti merkittävä vaikutus Natura 2000 -alueeseen. Esi-merkkejä voisivat olla liikenneverkkoja koskevat suunnitelmat ja jätehuolto- ja vesihuoltosuunnitelmat.

⁽¹¹⁾ EYVL L 175, 5.7.1985, s. 40 ja EYVL 3, 14.3.1997, s. 5.

⁽¹²⁾ Komissio on tehnyt ehdotuksen direktiiviksi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (KOM(96) 511 lopullinen, muutettu ehdotus KOM(1999) 73), josta voi olla apua arvioitaessa ilmaisua "suunnitelma". Tässä yhteydessä ilmaisuja "suunnitelmat" ja "ohjelmat" voidaan käyttää vaihtoehtoisina.

Edellä tarkoitetuista suunnitelmista on kuitenkin erotettava suunnitelmat, jotka ovat periaateohjelmien luonteisia eli toimintalinjoja koskevia asiakirjoja, joissa ilmaistaan ministeriön tai tätä alemman viranomaisen yleinen politiikka tai aikomus. Yhtenä esimerkkinä voisi olla yleinen, koko jäsenvaltiota tai tiettyä aluetta koskeva kestävä kehityksen suunnitelma. Tällaisten suunnitelmien käsitteleminen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina suunnitelmina ei tunnu tarpeelliselta varsinkaan, kun kyseisistä politiikoista mahdollisesti johtuvien aloitteiden on läpäistävä maankäyttösuunnitelman tai sektorikohtaisen suunnitelman välivaihe. Direktiivin 6 artiklan 3 kohtaa on kuitenkin sovellettava, jos yhteys tällaisen aloitteen ja Natura 2000 -alueeseen todennäköisesti kohdistuvien merkittävien vaikutusten välillä on hyvin selvä ja suora.

Jos yleisen tason suunnitelma sisältää yhden tai useampia erityisiä hankkeita, joista ei kuitenkaan esitetä yksityiskohtia, suunnitelmasta tehty arvio ei vapauta velvollisuudesta noudattaa 6 artiklan 3 kohdan mukaista arviointia yksittäisten hankkeiden sellaisten yksityiskohtien osalta, joita suunnitelman arviointi ei ole kattanut.

4.3.3 "Eivät liity suoraan alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia –"

Direktiivin 6 artiklan asiayhteyden ja tarkoituksen perusteella on ilmeistä, että ilmaisun "käyttö" on katsottava viittaavan alueen "luonnonsuojelun" kannalta tarpeelliseen käyttöön, toisin sanoen ilmaisu "käyttö" on ymmärrettävä merkityksessä, joka sillä on 6 artiklan 1 kohdassa.

Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 kohdassa annetuissa luonnonsuojelun käyttö- ja hoitosuunnitelmia koskeissa säännöksissä jäsenvaltioiden edellytetään noudattavan joustavuutta kyseisten suunnitelmien muotojen suhteen. Suunnitelmat voivat joko olla erityisesti kyseisille alueille laadittuja tai "sisältyä muihin kehityssuunnitelmiin". Näin ollen on mahdollista, että kysymyksessä on "pelkästään" suojeluun liittyvä käyttösuunnitelma tai "monialainen" suunnitelma, jolla on sekä suojellullisia että muita tavoitteita.

Ilmauksella "eivät liity suoraan alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia –" varmistetaan, että myös suunnitelman tai hankkeen muu kuin luonnonsuojeluun liittyvä osuus, jonka tavoitteisiin kuuluu suojelun hallintaa, voi edellyttää arviointia.

Esimerkiksi metsätaloudellinen hakkuu voi olla osa erityisten suojelutoimien alueeksi osoitetun metsäalueen suojeluun liittyvää käyttösuunnitelmaa. Siltä osin kuin suunnitelman metsätaloudellinen osa ei ole alueen suojelun hallinnan kannalta välttämätöntä, voi olla tarpeen harkita sen arviointia.

Joissakin olosuhteissa voi olla mahdollista, että suunnitelma tai hanke, joka liittyy suoraan tietyn alueen käyttöön tai hoitoon tai on sen kannalta tarpeellinen, vaikuttaa myös toiseen alueeseen.

Esimerkiksi jonkin alueen tulvatilanteen parantamiseksi voidaan ehdottaa padon rakentamista toiselle alueelle, johon tällä toimenpiteellä voisi olla merkittävä kielteinen vaikutus. Tällaisessa tapauksessa suunnitelma tai hanke olisi arvioitava sen alueen kannalta, johon vaikutus kohdistuu.

Ilmaisua "hanke" pitää tulkita laajasti niin, että se sisältää sekä rakennustyöt että muut luontoon kohdistuvat toimet. Myös ilmaisun "suunnitelma" merkitys on laaja, ja se sisältää maankäyttösuunnitelmat ja sektorikohtaiset suunnitelmat tai ohjelmat, mutta ei yleisiä toimintalinjoja koskevia ohjelmia. Alueen suojelua koskeviin suunnitelmiin ja hankkeisiin joko erillisinä tai yhdistettyinä muihin suunnitelmiin ja hankkeisiin ei yleensä voida soveltaa 6 artiklan 3 kohdan säännöksiä.

4.4 MITEN ON MÄÄRITELTÄVÄ SEN TODENNÄKÖISYYS, ETTÄ SUUNNITELMAT TAI HANKKEET ”SAATTAVAT VAIKUTTAA TÄHÄN ALUEESEEN MERKITTÄVÄSTI JOKO ERIKSEEN TAI YHDESSÄ MUIDEN SUUNNITELMIEN TAI HANKKEIDEN KANSSA”?

Tässä lauseessa kiteytyy syy- ja seuraussuhde. Toisaalta on tarpeen tutkia, millaisia vaikutuksia säännös koskee (*”vaikuttaa – – merkittävästi”*), ja toisaalta, minkälaiset syyt voivat aiheuttaa tällaisia vaikutuksia (*”saattavat vaikuttaa – – joko erikseen tai yhdessä”*).

Sen määrittämisellä, vaikuttaako suunnitelma tai hanke todennäköisesti merkittävästi, on sekä käytännöllisiä että lainsäädännöllisiä seurauksia. Siksi suunnitelmassa tai hankkeessa on tärkeää harkita ensiksi tätä avainkysymystä ja toiseksi sitä, että harkinnan tulos kestää tieteellisen ja asiantuntijoiden tarkastelun.

Suunnitelmat ja hankkeet, joiden ei katsota todennäköisesti vaikuttavan merkittävästi, voidaan käsitellä ottamatta huomioon 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa esitettyjä seuraavia vaiheita. Jäsenvaltioille huomautetaan kuitenkin, että tällaisen johtopäätöksen syiden on oltava perusteltuja ja että hyvään ja huolelliseen käytäntöön kuuluu perusteiden kirjaaminen.

4.4.1 Merkittävä vaikutus

Merkittävän vaikutuksen sisältöä ei voi määritellä mielivaltaisesti. Ensinnäkin direktiivissä käsitettä käytetään objektiivisesti (toisin sanoen siihen ei liitetä harkinnanvaraisia tulkintoja). Toiseksi *”merkittävyyden”* käsitteen yhdenmukainen tulkinta on välttämätön, jotta voitaisiin varmistaa Natura 2000-verkoston yhtenäinen toiminta.

Vaikka objektiivisuus on tarpeen ilmaisun *”merkittävä”* tulkinnassa, tätä objektiivisuutta ei voi selvästikään noudattaa ottamatta huomioon suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteitä ja luonnonolosuhteita. Tästä syystä alueen suojelutavoitteet ja sitä koskevat ennakkotai perustiedot voivat olla hyvin tärkeitä, koska ne määrittävät tarkemmin suojelun kannalta erityisen tarkasti huomioon otettavat seikat. Osa näistä seikoista sisältyy tietoihin, jotka liittyvät direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan mukaiseen alueen valintaprosessiin (katso kohta 4.5.3). Jäsenvaltioilla voi olla myös käytettävissään yksityiskohtaisia alueen suojelua koskevia käyttösuunnitelmia, joissa kuvataan erilaisia suojelun asteita alueen sisällä.

Tätä taustaa vasten on selvää, että tietyn alueen kannalta merkittävä seikka ei välttämättä ole sitä jonkin toisen alueen kannalta (katso liite I, kohta 8).

Esimerkiksi sadan neliömetrin menetys luontotyyppin alueesta voi olla merkittävä, jos kysymyksessä on harvinaisen orkidean pieni kasvupaikka, kun taas laajan aron kannalta vastaava menetys voi olla merkityksetön.

Käsitettä *”merkittävä”* on tulkittava objektiivisesti. Vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet.

4.4.2 "Saattavat vaikuttaa – –"

Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa säädettyjen varotoimien toteuttaminen ei edellytä **varmuutta** vaan sitä **todennäköisyyttä**, että vaikutukset ovat merkittäviä. Näin ollen on varovaisuusperiaatteen mukaista, että arviointia ei saa jättää suorittamatta sen vuoksi, että vaikutusten merkittävyydestä ei ole varmuutta.

Kannattaa jälleen tutustua direktiiviin 85/337/ETY, koska muotoilu "saattavat vaikuttaa merkittävästi" on lähes sama kuin arviointivelvollisuuden asettamisessa jäsenvaltioille käytetty aikaisemman direktiivin mukainen perusmuotoilu. ⁽¹³⁾ Direktiivistä 85/337/ETY ja sen muuttamisesta annetusta direktiivistä 97/11/EY on myös apua pohdittaessa, millä tekijöillä voi olla osuutta merkittävän vaikutuksen todennäköisyyteen. Kaikkien ehdotusten, joiden katsotaan edellyttävän arviointia direktiivin 85/337/ETY mukaisesti muun muassa sillä perusteella, että niiden vaikutus Natura 2000 -alueeseen on todennäköisesti merkittävä, voidaan katsoa kuuluvan myös 6 artiklan 3 kohdan arviointivaatimuksen soveltamisalaan.

Direktiivin 85/337/ETY 2 artiklan 1 kohdassa viitataan erityisesti hankkeen laadusta, koosta ja sijainnista johtuviin vaikutuksiin. Sen muuttamisesta annetun direktiivin 97/11/EY liitteessä III esitetään tarkempi luettelo tekijöistä, joihin kuuluvat muun muassa hankkeen koko, jätteiden muodostuminen, pilaantuminen ja haitat, onnettomuuksien riski, nykyinen maankäyttö, alueen luonnonvarojen suhteellinen runsaus, laatu ja uudistumiskyky, luonnon sietokyky ottaen erityisesti huomioon luonnonmukaiset alueet ja direktiivien 79/409/ETY ja 92/43/ETY mukaisesti luokitellut tai suojellut alueet, mahdollisen vaikutuksen laajuus, vaikutuksen voimakkuus ja moninaisuus, vaikutuksen todennäköisyys, vaikutuksen kesto, taajuus ja palautuvuus.

34

35

Merkittävien vaikutusten todennäköisyys saattaa aiheutua suojeltavan alueen **sisällä** toteutettavista suunnitelmista tai hankkeista, mutta myös sen **ulkopuolella** toteutettavista suunnitelmista tai hankkeista. Esimerkiksi kosteikko voi vahingoittua jonkin matkan päässä sen rajojen ulkopuolella toteutettavan kuivaushankkeen vuoksi. Siksi on tärkeää, että jäsenvaltiot mahdollistavat sekä lainsäädännössään että noudattamassaan käytännössä 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen varotoimien soveltamisen hankkeisiin, jotka on tarkoitus toteuttaa Natura 2000 -alueen ulkopuolella mutta joista aiheutuisi todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia sen sisällä.

Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa säädetyn menettelyn noudattaminen ei edellytä **varmuutta** vaan **todennäköisyyttä** merkittävistä vaikutuksista, jotka aiheutuvat sekä suojeltavan alueen **sisällä** että sen **ulkopuolella** toteutettavista suunnitelmista tai hankkeista.

4.4.3 "– – joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa"

Joukko yksinään vähäisiä vaikutuksia voi muodostaa yhdessä merkittävän vaikutuksen. Direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa pyritään ottamaan tämä huomioon viittaamalla suunnitelmien tai hankkeiden yhteisvaikutukseen. Määriteltäväksi jää, minkälaisia suunnitelmia ja hankkeita säännös koskee. Tältä osin 6 artiklan 3 kohdassa ei määritellä yksiselitteisesti, mitkä suunnitelmat ja hankkeet kuuluvat yhteisvaikutusta koskevan säännöksen soveltamisalaan.

⁽¹³⁾ Katso direktiivin 85/337/ETY 2 artiklan 1 kohta.

On tärkeä huomata, että tämän yhteisvaikutusta koskevan säännöksen taustalla on pyrkimys ottaa huomioon kumulatiiviset vaikutukset, jotka myös usein tulevat ilmi vasta ajan myötä. Tässä yhteydessä on mahdollista ottaa huomioon suunnitelmat tai hankkeet, jotka ovat *jo päättyneet, hyväksytyjä mutta keskeneräisiä* tai joiden *suunnittelu ei ole vielä lopussa*.

- Arvioinnin pääasiallisena kohteena olevien suunnitelmien tai hankkeiden vaikutusten lisäksi tällä arvioinnin seuraavalla tasolla voi olla tarpeen ottaa huomioon jo päätökseen saatettujen suunnitelmien ja hankkeiden vaikutukset. Vaikka 6 artiklan 3 kohdan arviointivelvoite ei koske jo päätökseen saatettuja suunnitelmia eikä hankkeita, arvioinnissa on silti tärkeää kiinnittää jonkin verran huomiota kyseisiin suunnitelmiin ja hankkeisiin, jos niillä on jatkuva vaikutus alueeseen ja ne näyttävät olevan omiaan aiheuttamaan alueen yhtenäisyyden asteittaista heikkenemistä.

Tällaiset jo päätökseen saatetut suunnitelmat ja hankkeet voivat myös herättää direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 1 ja 2 kohtaan perustuvia kysymyksiä, jos niiden jatkuvat vaikutukset aiheuttavat tarpeen toteuttaa korjaavia tai tasapainottavia suojelutoimia tai toimenpiteitä, joilla estetään luontotyyppin rappeutuminen tai lajien häirintä.

- Suunnitelmat ja hankkeet, jotka on hyväksytty aikaisemmin mutta joita ei ole toteutettu tai saatettu päätökseen, on sisällytettävä yhteisvaikutusta koskevan säännöksen soveltamisalaan.
- Oikeusvarmuuden vuoksi näyttäisi tarpeelliselta rajoittaa yhteisvaikutusta koskevan säännöksen soveltaminen sellaisiin muihin suunnitelmiin tai hankkeisiin, joiden suunnittelu on *jo päättynyt*. Samalla on oltava ilmeistä, että esitettyä suunnitelmaa tai hanketta harkitessaan jäsenvaltiot eivät tue toisia vielä suunnitteluvaiheessa olevia suunnitelmia tai hankkeita.

Jos esimerkiksi asuntojen rakentamista koskevalla suunnitelmalla tai hankkeella ei katsota olevan merkittävää vaikutusta alueeseen ja se näin ollen hyväksytään, hyväksyntä ei voi ennakoida tukea toisille tuleville asuntojen rakennussuunnitelmille tai -hankkeille.

Todennäköisiä merkittäviä vaikutuksia määritettäessä on huomioitava suunnitelmien tai hankkeiden yhteisvaikutukset, jotta kumulatiiviset vaikutukset voidaan ottaa lukuun. Yhteisvaikutusta koskevan säännöksen soveltaminen on tarpeen rajoittaa valmiisiin projektisuunnitelmiin tai -hankkeisiin.

4.5 MITÄ TARKOITTA ”— — ON ARVIOITAVA ASIANMUKAISESTI SEN KANNALTA, MITEN NE VAIKUTTAVAT ALUEEN SUOJELUTAVOITTEISIIN”?

”Asianmukainen arviointi” herättää kysymyksiä, jotka liittyvät muotoon ja sisältöön.

4.5.1 Arvioinnin muoto

Kuten edellä on todettu, direktiivin 85/337/ETY mukaisen arvioinnin suorittamista edellyttävä peruste on lähes sama kuin direktiivin 92/43/ETY mukaisen arvioinnin suorittamista edellyttävä peruste, ja se liittyy lähinnä merkittävien vaikutusten todennäköisyyteen.

- Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että kun direktiivin 85/337/ETY säännöksiä sisällytetään kansalliseen lainsäädäntöön (ja siis kun sitä sovelletaan), on tarpeen ottaa huomioon riip-

puvuus sijainnista (katso liite I, kohta 9). Kun kyseessä on hanke, jolla on todennäköisesti merkittävä vaikutus 3 artiklan nojalla suojeltuun alueeseen, on siksi usein tarpeen arvioida direktiivin 85/337/ETY mukaisia vaatimuksia.

Jos 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu arviointi tehdään direktiivissä 85/337/ETY säädetyn arvioinnin muodossa, varmistetaan menettelyn kirjaaminen ja avoimuus.

- Jos 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua arviointia ei tehdä direktiivissä 85/337/ETY säädettyssä muodossa, voidaan kysyä, millaista menettelyä voidaan tässä tapauksessa pitää muodoltaan "asianmukaisena".

Ensimmäinen edellytys on, että arviointimenettely on *kirjattava*. Luonnollinen seuraus kirjaamisvaatimuksesta on vaatimus, että arviointi on *perusteltava*. Direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa edellytetään, että päätöksentekijöiden on tehtävä päätöksensä ympäristöä koskevien erityistietojen perusteella. Jos arviointia koskevista kirjatusta tiedoista eivät käy ilmi sitä seuranneen päätöksen perustelut (toisin sanoen jos kirjattuna on vain suunnitelmaa tai hanketta koskeva perustelematon myönteinen tai kielteinen näkökanta), arviointi ei täytä tarkoitustaan eikä sitä voida pitää "asianmukaisena".

Myös *ajotus* on tärkeä. Arviointi on vaihe, joka edeltää muita vaiheita ja on niiden – varsinkin suunnitelman tai hankkeen hyväksymisen tai hylkäämisen – perusta. Siksi arviointiin voidaan sisällyttää vain se, mitä siitä on kirjattu ennen näitä muita vaiheita. On luonnollista, että jos suunnitelmaa tai hanketta muutetaan ennen sitä koskevaa päätöstä, on aivan oikein tarkistaa arviointia osana uutta prosessia. Viranomaisilla ei kuitenkaan saisi olla mahdollisuutta täydentää arviointia, sen jälkeen kun 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa säädettyissä perättäisissä vaiheissa on jo siirrytty järjestyksessä seuraavaan vaiheeseen.

Joissakin tapauksissa direktiivissä 85/337/ETY (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY) säädetty arviointi voi vastata 6 artiklan 3 kohdan mukaista arviointia. Tämä menettely on kuitenkin kirjattava, ja sen on toimittava perustana muille vaiheille. Erityisesti perustelujen on oltava riittäviä, jotta niiden mukaan voidaan tehdä oikea johtopäätös.

36

37

4.5.2 Arvioinnin sisältö

Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukainen arvio on sisällöltään suppeampi kuin direktiivin 85/337/ETY mukainen arvio, ja se rajoittuu koskemaan vaikutuksia sen kannalta, miten ne kohdistuvat alueen suojelutavoitteisiin.

Suunnitelman tai hankkeen ekologistia vaikutuksia ei kuitenkaan ole monissa tapauksissa mahdollista arvioida riittävästi ottamatta huomioon myös muita ympäristötekijöitä (eli maaperää, vettä, maisemaa jne.), jotka on mainittu direktiivin 85/337/ETY 3 artiklassa.

Vaikka huomio kohdistettaisiinkin yksinomaan suojelullisiin näkökohtiin, arviointimenetelmissä voidaan hyödyntää direktiivissä 85/337/ETY säädettyjä menetelmiä. Kyseisessä direktiivissä säädetään erityisesti, että arviointi voisi sisältää tietoja useista eri asioista mukaan lukien kuvaus hankkeesta, kuvaus todennäköisesti sen vaikutuksen kohteena olevan ympäristön erityispiirteistä ja kuvaus hankkeen todennäköisistä merkittävistä vaikutuksista. ⁽¹⁴⁾

On syytä huomioda, että vaikka 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa arvioinnissa ei asiaa suppeasti tulkiten tarvitsisi ottaa huomioon esitettyyn suunnitelmaan tai hankkeeseen kuulumattomia vaihtoehtoi-

⁽¹⁴⁾ Kyseisessä direktiivissä mainitaan "suorat vaikutukset, myös epäsuorat, toissijaiset, kasautuvat, lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät, myönteiset ja kielteiset vaikutukset". Katso direktiivin liitteessä III olevan 4 kohdan 1 alaviite, joka on identtinen direktiivin 97/11/EY liitteessä IV olevan 4 kohdan 1 alaviitteen kanssa.

sia ratkaisuja ja sen vaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä, tällaisesta lähestymistavasta voi koitua useita etuja.

Erityisesti mahdollisia *vaihtoehtoisia ratkaisuja* ja vaikutuksia *lieventäviä toimenpiteitä* tarkastelemalla voi olla mahdollista varmistua siitä, että niiden avulla suunnitelma tai hanke ei vaikuta kielteisesti alueen koskemattomuuteen.

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa kokonaan poistaa suunnitelman tai hankkeen kielteinen vaikutus sen toteuttamisaikana tai sen valmistuttua.

Lieventävät toimenpiteet ovat hanketta tai suunnitelmaa koskevien eritelmien kiinteä osa. Niitä voi ehdottaa hankkeen tai suunnitelman edustaja, ja/tai niitä voivat vaatia toimivaltaiset kansalliset viranomaiset. Ne voivat liittyä esimerkiksi

- toteuttamisajankohtaan ja -aikatauluun (esimerkiksi toimintaa ei toteuteta tietyn lajin lisääntymiskauden aikana)
- käytettäviin välineisiin ja toteutettavaan toimintaan (esimerkiksi tietynlaisen kaivinkoneen käyttö sovitulla etäisyydellä rannasta, jotta vältetään herkkään luontotyyppiin kohdistuvilta vaikutuksilta)
- ehdottomasti kiellettyihin alueisiin suojelualueen sisällä (esimerkiksi jonkin eläinlajin talvipesät).

Tarkasti ottaen lieventävät toimenpiteet eroavat korvaavista toimenpiteistä (katso kohta 5.4). Hyvin toteutetut lieventävät toimenpiteet pienentävät luonnollisesti tarvittavien korvaavien toimenpiteiden määrää, koska ne rajoittavat korvaamista edellyttäviä vahingollisia vaikutuksia.

Vaikka laaja arviointi ei johtaisikaan päätelmään, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kielteisesti alueen koskemattomuuteen, 6 artiklan 4 kohdan säännöksissä todetaan tällaisen laajan menettelyn käytännön arvo.

Vaihtoehtoiset menetelmät tulevat ajankohtaisiksi, sen jälkeen kun harkittavaksi on ehdotettu vahinkoa aiheuttavan suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä (katso lähempiä tietoja kohdasta 5.3.1). Lisäksi turvautuminen tällaisiin ratkaisuihin voi olla myös tarpeen direktiivin 85/337/ETY omien vaatimusten täyttämiseksi.

Kaikkien edellä esitettyjen näkökohtien voidaan parhaassa tapauksessa katsoa muodostavan osan keräytävää prosessia, jolla pyritään parantamaan suunnitelman tai hankkeen sijoittamista ja suunnittelua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ilmauksella ”yhdessä” (katso kohta 4.4.3) on arvioinnin sisällön kannalta kaksi merkitystä.

- Ensinnäkin se tarkoittaa, että arvioinnin sisällössä on otettava huomioon tietystä harkittavana olevasta suunnitelmasta tai hankkeesta ”yhdessä” muiden, samaan hyväksyntämenettelyyn kuulumattomien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheutuvien vaikutusten mahdollisuus.
- Toiseksi se tarkoittaa, että samanaikaisesti harkittavana olevia eri suunnitelmia tai hankkeita koskevien arviointien on sisällettävä viittauksia toisiinsa ja niiden sisällöt tulisi ottaa keskenään huomioon, jos eri suunnitelmilla ja hankkeilla on ”yhdessä” toteutuvia vaikutuksia.

Direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu arviointi on kohdistettava alueeseen kohdistuviin vaikutuksiin alueen suojelutavoitteiden kannalta. Arviointimenettelyssä voitaisiin hyödyntää direktiivissä 85/337/ETY säädettyä menettelyä. Erityisesti mahdollisten lieventävien toimenpiteiden ja vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkastelu voi mahdollistaa varmistumisen siitä, että tällaisten ratkaisujen tai lieventävien toimenpiteiden avulla suunnitelma tai hanke ei vaikuta kielteisesti alueeseen. Yhdessä toteutuvat vaikutukset on myös otettava arvioinnissa huomioon.

4.5.3 Miten alueen suojelutavoitteet vahvistetaan?

Jäsenvaltioita kehoitetaan 4 artiklan 1 kohdassa laatimaan luettelo, "josta ilmenee, mitä liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II lajeja sen kansallisella alueella olevilla alueilla on". Toisen alakohdan mukaisesti kutakin aluetta koskeviin tietoihin on kuuluttava alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä III (1. vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta saadut tiedot, ja ne on toimitettava komission vahvistamalla lomakkeella ⁽¹⁵⁾.

Lomakkeessa edellytetään, että kaikki alueella olevat liitteen I luontotyyppit ja kaikki alueella esiintyvät liitteen II lajit on mainittava lomakkeen asianomaisissa kohdissa. Nämä tiedot ovat perustana, kun jäsenvaltio määrittelee alueen suojelutavoitteet esimerkiksi käyttösuunnitelman avulla. Alueen Natura-verkostoon liittäminen perustuu selvästi kyseisten luontotyyppien ja lajien suojeluun. Toisinaan eri luontotyyppien ja lajien välillä voi olla kilpailua, ja alueen suojelutavoitteita määriteltäessä voi luonnollisesti olla tarpeen asettaa ne tärkeysjärjestykseen (esimerkiksi sijoittamalla ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tärkeysjärjestyksessä korkeammalle kuin muu luontotyyppi).

Jos liitteessä I mainitun luontotyyppin tai liitteessä II mainitun lajin esiintyminen katsotaan lomakkeen kannalta merkityksettömäksi, sitä ei voi katsoa alueen suojelutavoitteisiin kuuluvaksi. Jäsenvaltioita kehoitetaan esittämään tietoja myös muista merkittävistä kasvi- ja eläinlajeista kuin niistä, jotka on lueteltu liitteessä II (kohta 3.3). Alueen suojelutavoitteiden määrittämisen kannalta näillä tiedoilla ei ole kuitenkaan merkitystä.

Komission vahvistaman tietolomakkeen mukaisesti annetut tiedot ovat perustana, kun jäsenvaltio vahvistaa alueen suojelutavoitteet.

38

39

4.6 PÄÄTÖKSENTEKO

4.6.1 "Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset"

On selvää, että sanaa "kansalliset" on käytetty tässä ilmaisemaan vastakohtaisuutta sanoihin "yhteisön" tai "kansainväliset" nähden. Näin ollen käsitteellä ei tarkoiteta vain valtionhallinnon viranomaisia, vaan myös alueellisia, maakunnallisia tai kunnallisia viranomaisia, joiden tehtäviin kuuluu hyväksynnän tai luvan antaminen suunnitelmalle tai hankkeelle.

Tuomioistuin voi olla toimivaltainen viranomainen, jos sillä on oikeus tehdä 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ehdotetun suunnitelman tai hankkeen sisältöä koskeva päätös.

Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat niitä, joilla on oikeus hyväksyä suunnitelma tai hanke taikka antaa sille lupa.

4.6.2 Milloin kansalaisten kuuleminen on asianmukaista?

Direktiivissä 92/43/ETY ei säädetä, milloin kansalaisten kuuleminen on asianmukaista. Yleisön kuuleminen on kuitenkin olennainen piirre direktiivissä 85/337/ETY. Siksi on selvää, että jos 6 artiklan 3

⁽¹⁵⁾ Kyseessä on tietolomake, joka on vahvistettu komission päätöksellä 97/266/EY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1996 (EYVL L 17, 24.4.1997, s. 1).

kohdassa tarkoitettu arviointi suoritetaan direktiivissä 85/337/ETY säädetyn menettelyn mukaisesti, kansalaisten kuuleminen on tarpeen.

Tässä yhteydessä on syytä mainita Århusin yleissopimuksen ⁽¹⁶⁾ mahdolliset pitkän aikavälin vaikutukset, sillä yleissopimuksessa korostetaan kansalaisten kuulemisen tärkeyttä ympäristöä koskevan päätöksenteon yhteydessä.

Kansalaisten kuulemista on harkittava ottaen huomioon direktiivin 85/337/ETY säännökset ja Århusin yleissopimuksen määräykset.

4.6.3 Alueen koskemattomuuden käsite

Direktiivin asiayhteyden ja tarkoituksen perusteella on selvää, että alueen koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin (katso edellä kohta 4.5.3). On esimerkiksi mahdollista, että suunnitelma tai hanke vaikuttaa haitallisesti alueen koskemattomuuteen vain visuaalisesti tai vain sellaisten luontotyyppien tai lajien osalta, joita ei ole lueteltu liitteessä I tai liitteessä II. Tällaisissa tapauksissa vaikutukset eivät ole 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja haitallisia vaikutuksia, jos verkoston yhtenäisyys ei vaarannu.

Toisaalta käsite "alueen koskemattomuus" osoittaa, että kysymys on tässä tietystä alueesta. Näin ollen on kiellettyä tuhota alue tai sen osa ja perustella tätä sillä, että kyseisellä alueella olevien luontotyyppien ja lajien suojelun taso jää kuitenkin suotuisaksi jäsenvaltion Euroopassa olevalla alueella.

Käsitteen koskemattomuus merkitykseksi voidaan katsoa, että se tarkoittaa ehjänä tai täydellisenä olemista. Dynaamisessa ekologisessa asiayhteydessä siihen voidaan myös katsoa kuuluvan kestävyys ja kyky kehittyä tavoilla, jotka edistävät säilymistä.

Alueen koskemattomuuden on käytännöllisesti määriteltävä tarkoittavan alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan yhdenmukaisuutta koko alueen mittakaavassa tai luontotyyppien ja niiden yhdistelmien tai niiden lajien kantojen yhdenmukaisuutta, joita varten alue on luokiteltu tai luokitellaan. ⁽¹⁷⁾

Aluetta voidaan kuvata suurelta osin koskemattomaksi, jos alueen suojelutavoitteiden luontaiset saavuttamismahdollisuudet on voitu käyttää hyväksi, korjautuvuus- ja uusiutuvuuskapasiteetti dynaamisissa olosuhteissa on säilynyt ja ulkoista hoitotukea tarvitaan mahdollisimman vähän.

Alueen koskemattomuutta tarkasteltaessa on sen vuoksi tärkeää ottaa huomioon koko joukko eri tekijöitä mukaan lukien lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ilmenevien vaikutusten mahdollisuus.

Alueen koskemattomuus liittyy sen ekologisiin ominaisuuksiin. Päätös siitä, vaikuttaako jokin seikka koskemattomuuteen, on tehtävä ottaen huomioon yksinomaan alueen suojelutavoitteet.

⁽¹⁶⁾ Yleissopimus tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa. Tämä yleissopimus on tehty Tanskassa Århusissa kesäkuussa 1998. Euroopan yhteisö on yksi sen allekirjoittajista.

⁽¹⁷⁾ PPG 9, Yhdistyneen kuningaskunnan ympäristöministeriö, lokakuu 1994.

40

41

5 6 artiklan 4 kohta

Käsitteiden vaihtoehtoiset ratkaisut, erittäin tärkeät yleisen edun kannalta pakottavat syyt, korvaavat toimenpiteet, yhtenäinen yleinen kokonaisuus ja komission lausunto selkiyttäminen

5.1 TEKSTI

"Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin."

5.2 SOVELTAMISALA

Tämä säännös on osa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten menettelyä arvioida ja mahdollisesti hyväksyä suunnitelmia ja hankkeita, jotka saattavat vaikuttaa erityisten suojelutoimien alueeseen. Asiaan liittyvät seuraavat kaksi perustavanlaatuista näkökohtaa:

- Toisaalta säännös koskee erityisiä tilanteita (poikkeuksia) suhteessa 6 artiklan 3 kohdan yleiseen sääntöön. Sen mukaan hyväksyntä voidaan antaa vain suunnitelmille tai hankkeille, jotka eivät vaikuta kyseisten alueiden koskemattomuuteen.
- Toisaalta sen soveltaminen käytäntöön on toteutettava säädettyjä vaiheita noudattaen ja vaiheiden on seurattava toisiaan vahvistetussa järjestyksessä.

Alueeseen kohdistuvan suunnitelman tai hankkeen vaikutusten alustava arviointi, josta on säädetty 6 artiklan 3 kohdassa, mahdollistaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille johtopäätösten tekemisen suunnitellun aloitteen vaikutuksista kyseisen alueen koskemattomuuteen. Toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa suunnitelmalle tai hankkeelle hyväksyntänsä, jos nämä johtopäätökset ovat myönteisiä sikäli, että suurella todennäköisyydellä kyseinen hanke ei vaikuta alueeseen. Jos epäilyksiä ilmenee tai jos päätelmät ovat kielteisiä, on noudatettava varovaisuusperiaatetta ja sovellettava 6 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä.

Koska tämä säännös on poikkeus 6 artiklan 3 kohdasta, sitä on **tulkittava rajoittavasti** siten, että säännöksen soveltaminen on mahdollista vain, jos kaikki vaaditut edellytykset täyttyvät. Näin ollen jokaisen, joka haluaa käyttää tätä poikkeusta hyväkseen, on ensin ehdottomasti todistettava, että edellä mainitut edellytykset todella täyttyvät kussakin erityistapauksessa.

Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan säännöksiä sovelletaan, kun 6 artiklan 3 kohdan mukaisen alustavan arvioinnin tulokset ovat kielteisiä tai epävarmoja. Menettelyn vaiheiden järjestystä on noudatettava.

42

43

5.3 ALKUVAIHEESSA HUOMIOON OTETTAVAT SEIKAT

5.3.1 Vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkastelu

Toimivaltaisten viranomaisten on *ensimmäisessä vaiheessa* tutkittava mahdollisuudet turvautua vaihtoehtoihin ratkaisuihin, jotka turvaavat paremmin kyseisen alueen koskemattomuuden. Tällaiset ratkaisut olisi tavallisesti pitänyt selvittää jo osana 6 artiklan 3 kohdan mukaista ensimmäistä arviointia. Niihin voivat kuulua sijaintivaihtoehdot (linjausvaihtoehdot, jos on kysymys väylistä), hankkeen eri muodot tai mittasuhteet taikka vaihtoehtoiset prosessit. Myös ”nollavaihtoehto” olisi otettava huomioon.

Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävänä on vertailla näitä vaihtoehtoisia ratkaisuja tarvittavalla tavalla. On syytä korostaa, että näissä vertailuissa huomioon otettavat muuttujat ovat luonnonsuojeluun ja alueen koskemattomuuteen sekä ekologisten toimintojen säilyttämiseen liittyviä näkökohtia. Siksi muilla arviointiperusteilla, esimerkiksi taloudellisilla näkökohdilla, ei voida tässä vaiheessa syrjäyttää ekologisia perusteita.

Vaihtoehtoisten ratkaisujen arviointi kuuluu toimivaltaisille kansallisille viranomaisille. Tämä arviointi on suoritettava ottaen huomioon alueen suojelutavoitteet.

5.3.2 Yleisen edun kannalta pakottavien syiden tutkiminen

Jos vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole – tai jos tarjolla olevien ratkaisujen ympäristövaikutukset ovat direktiivin edellä mainittujen suojelutavoitteiden kannalta vielä kielteisempiä kyseiselle alueelle –, toimivaltaisten viranomaisten menettelyn *seuraava vaihe* on yleisen edun kannalta pakottavien syiden olemassaolon tutkiminen mukaan lukien ne luonteeltaan yhteiskunnalliset tai taloudelliset syyt, jotka edellyttävät kyseisen suunnitelman tai hankkeen toteuttamista.

Direktiivissä ei määritellä käsitettä ”yleisen edun kannalta pakottava syy”. Sen 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa mainitaan kuitenkin tällaisista yleisen edun kannalta pakottavista syistä esimerkkeinä ihmisen terveys, yleinen turvallisuus ja ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset ympäristöön. ”*Muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä*”, jotka ovat luonteeltaan yhteiskunnallisia tai taloudellisia, käy sanamuodon perusteella selväksi, että vain julkiset edut, joita joko julkiset tai yksityiset tahot edistävät, voidaan ottaa huomioon direktiivin suojelutavoitteiden vastapainona. Näin ollen hankkeita, jotka ovat **yksinomaan** yritysten tai yksityisten henkilöiden edun mukaisia, ei voitaisi ottaa menettelyssä huomioon.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ei ole toistaiseksi antanut selviä viitteitä tämän nimenomaisen käsitteen tulkitsemiseksi. Siksi voi olla hyödyllistä tutustua yhteisön lainsäädännön muihin aloihin, joilla käytetään samankaltaisia käsitteitä.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on selvittänyt käsitteen ”pakottava syy” poikkeuksena tavaroiden vapaan liikkumisen periaatteesta. Tällaisina pakottavina syinä, jotka voivat oikeuttaa toteuttamaan vapaata liikkumista rajoittavia kansallisia toimenpiteitä, tuomioistuin hyväksyi kansanterveyden ja ympäristönsuojelun sekä pyrkimyksen perusteltuihin talous- ja sosiaalipoliittisiin päämääriin.

Lisäksi yhteisön lainsäädännössä tunnetaan myös käsite ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut”, joka mainitaan perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdassa (entisen 90 artiklan 2 kohdassa). Se liittyy kilpailusääntöjä koskeviin poikkeuksiin, joita sovelletaan kyseisiä palveluja tuottaviin yrityksiin. Yleishyödyllisiä palveluja Euroopassa koskevassa komission tiedonannossa ⁽¹⁸⁾ yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määriteltiin asiaa koskevien ennakkotapausten nojalla tarkoittavan taloudellisiin palveluihin kuuluvia toimintoja, joilla tyydytetään yleisen edun mukaisia tarpeita ja joihin nähden jäsenvaltioilla on näin ollen tiettyjä julkisiin palveluihin liittyviä velvoitteita ⁽¹⁹⁾. Tämän määriteltiin koskevan erityisesti liikenteeseen, energiaan ja tietoliikenneverkkoihin liittyviä palveluja.

Säännöksen rakenne huomioon ottaen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on annettava kussakin erityistapauksessa hyväksyntänsä kyseisille suunnitelmille ja hankkeille, jos pakottavien syiden edut osoittautuvat tärkeämmäksi kuin kyseisiin aloitteisiin liittyvän alueen suojelutavoitteiden edut. Tätä määritettäessä perusteena käytetään seuraavia seikkoja:

- a) Yleisen edun on oltava **pakottava**. Siksi on selvää, etteivät kaikki luonteeltaan yhteiskunnalliset tai taloudelliset yleiset edut ole riittäviä, varsinkaan kun niitä verrataan direktiivissä suojattaviin erityisen painaviin etuihin (katso esimerkiksi johdanto-osan 4. kappale ”*yhteisön luonnonperintö*”, viittaus asiaan liitteen I kohdassa 10).

⁽¹⁸⁾ KOM(96) 443, 11.9.1996.

⁽¹⁹⁾ Julkisen palvelun velvoitteille on puolestaan ominaista kunnioittaa tiettyjä keskeisiä toimintaperiaatteita, joita ovat jatkuvuus, yhtäläinen saatavuus, yleisyys ja avoimuus, mutta nämä voivat vaihdella jäsenmaittain olosuhteiden vaihdellen esimerkiksi maantieteellisten tai teknisten rajoitusten, poliittisen ja hallinnollisen järjestelmän sekä historian ja perinteiden mukaan.

- b) Tässä yhteydessä näyttää myös kohtuulliselta olettaa, että yleinen etu voi olla pakottava vain, jos se koskee **pitkäaikaista etua**. Lyhytkestoiset taloudelliset edut tai muut edut, jotka tuottaisivat yhteiskunnalle vain lyhytaikaista hyötyä, eivät näyttäisi riittävältä voidakseen olla tärkeämpiä kuin direktiivissä tarkoitetut suojelun pitkän aikavälin edut.

On perusteltua katsoa, että "erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt" tarkoittavat tilanteita, joissa aiotut suunnitelmat tai hankkeet osoittautuvat välttämättömiksi

- kansalaisten elämän suojelua edistävien perusarvojen (terveys, turvallisuus, ympäristö) turvaamiseen tähtäävien toimien tai politiikkojen osana
- valtion ja yhteiskunnan perustana olevien politiikkojen osana
- osana sellaisten luonteeltaan taloudellisten tai sosiaalisten toimintojen suorittamista, joilla täytetään julkisen palvelun erityisiä velvoitteita.

5.4 KORVAAVIEN TOIMENPITEIDEN TOTEUTTAMINEN

5.4.1 Mitä tarkoitetaan korvaavilla toimenpiteillä ja milloin niiden toteuttamista olisi harkittava?

Käsitettä "korvaavat toimenpiteet" ei ole määritelty luontodirektiivissä. Kokemuksen pohjalta niiden voitaisiin määritellä olevan

- laajasti käsitettyjä lieventäviä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa itse alueeseen kohdistuvat kielteiset vaikutukset (katso kohta 4.5)
- suppeasti käsitettyjä korvaavia toimenpiteitä, jotka ovat hankkeesta riippumattomia ja joiden tarkoituksena on korvata suunnitelman tai hankkeen vuoksi luontotyyppiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset. Esimerkiksi yleinen puiden istuttaminen maisemallisen haitan lieventämiseksi ei korvaa erityisen metsäisen luontotyyppin tuhoamista.

Luontodirektiivin tai lintudirektiivin tavanomaista toteuttamista varten vaadittuja toimenpiteitä ei voida katsoa vahinkoa aiheuttavaa hanketta korvaaviksi toimenpiteiksi. Esimerkiksi käyttö- ja hoitosuunnitelman toteuttaminen ja jo yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi luokitellun uuden alueen ehdottaminen tai nimeäminen suojeltavaksi alueeksi ovat jäsenvaltion tavanomaisia toimenpiteitä. Korvaavat toimenpiteet on toteutettava säännösten normaalin soveltamisen lisäksi.

Korvaavia toimenpiteitä on harkittava vasta, kun kielteinen vaikutus Natura 2000 -alueen koskemattomuuteen on tarkasti määritelty. Suunnittelemalla korvaavat toimenpiteet jo alun alkaen ei voida välttää 6 artiklassa säädettyjen vaiheiden noudattamista, erityisesti vaihtoehtojen tutkimista ja hankkeen tai suunnitelman etujen ja alueen luonnon arvojen vertailevaa arviointia.

Korvaavat toimenpiteet ovat hanke- tai suunnitelmakohtaisia toimenpiteitä, jotka toteutetaan luontodirektiivien soveltamisessa noudatettavien tavanomaisten käytäntöjen lisäksi. Niiden tavoitteena on poistaa hankkeen kielteinen vaikutus ja kompensoida tarkasti kyseiseen luontotyyppiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset. Korvaavat toimenpiteet ovat äärimmäinen keino. Niitä käytetään vain, jos muut direktiivissä säädetty varokeinot ovat tehottomia ja on tehty päätös toteuttaa Natura 2000 -alueeseen kielteisesti vaikuttava hanke tai suunnitelma.

5.4.2 Korvaavien toimenpiteiden sisältö

Suppeasti tulkittuna korvaavilla toimenpiteillä on varmistettava alueen osuus yhden tai useamman luontotyyppin suotuisan suojelun tason säilyttämisessä *”kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella”*. Tästä seuraa,

- että hanke ei saa vaikuttaa alueeseen peruuttamattomasti, ennen kuin korvaavat toimenpiteet on käytännössä toteutettu. Esimerkiksi kosteikkoa ei saa tavallisesti kuivattaa, ennen kuin toinen kosteikko, jolla on vastaavat biologiset ominaispiirteet, on käytettävissä Natura 2000 -verkostoon liittämistä varten.
- että korvaavan toimenpiteen on täydennettävä Natura 2000 -verkostoa sille tasolle, jolle jäsenvaltioiden olisi pitänyt se luontodirektiivien mukaisesti saattaa.

Lintudirektiivin säännösten mukaisesti korvauksena ei voida nimetä sellaista tiedossa olevaa aluetta, joka jäsenvaltion olisi jo pitänyt luokitella suojelualueeksi. Toisaalta korvaukseksi voitaisiin hyväksyä työ jonkin (vielä nimeämättömän) alueen tai (jo nimetyn) erityisen suojelualueen biologisen arvon parantamiseksi sellaiseksi, että sen parantunut arvo vastaa hankkeen alueelle aiheuttamaa menetystä. Vielä suuremmalla syyllä kyseiselle lintulajille suotuisan luontotyyppin ennalleen palauttaminen on hyväksyttävissä, jos muodostettu alue on käytettävissä silloin, kun vaikutuksen kohteena oleva alue menettää luontoarvonsa.

Luontodirektiivin säännösten mukaisesti korvaus voi merkitä vastaavan luontotyyppin ennalleen palauttamista, epäsuotuisalla suojelun tasolla olevan luontotyyppin biologista parantamista tai jopa sellaisen olemassa olevan alueen lisäämistä Natura 2000 -verkostoon, jota koskevaa ehdotusta ei ole luonnonmaantieteellistä luetteloa laadittaessa pidetty direktiivin mukaisesti olennaisen tärkeänä.

Viimeksi mainitussa tapauksessa voitaisiin sanoa, että yleisesti hanke merkitsee jäsenvaltion tasolla tappiota kyseisen luontotyyppin suhteen. Yhteisön tasolla kuitenkin uutta aluetta suojellaan 6 artiklan mukaisesti, mikä edistää direktiivin tavoitteita.

Korvaavat toimenpiteet voivat merkitä

- luontotyyppin palauttamista ennalleen uudella tai laajennetulla alueella, joka liitetään Natura 2000 -verkostoon
- luontotyyppin parantamista kyseisen alueen osalla tai toisella Natura 2000 -alueella tavalla, joka on oikeassa suhteessa hankkeen aiheuttamaan menetykseen
- poikkeustapauksissa uuden alueen ehdottamista luontodirektiivin mukaisesti.

Korvaavan toimenpiteen on tavallisesti oltava valmis silloin, kun vahinko tapahtuu Natura 2000 -alueella, ellei voida osoittaa, että samanaikaisuus ei ole tarpeen.

5.4.3 Natura 2000 -verkoston ”yleisen kokonaisuuden yhtenäisyys”

Ilmaus *”yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä”* on 6 artiklan 4 kohdassa yhteydessä, jossa säädetään suunnitelman tai hankkeen toteuttamisen hyväksymisestä erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä ja jäsenvaltio velvoitetaan toteuttamaan menetyksen korvaavat toimenpiteet.

Se esiintyy myös 3 artiklan 1 kohdassa, jossa todetaan, että Natura 2000 on *”erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto”*, ja 3 artiklan 3 kohdassa, jossa säädetään, että *”jäsenvaltioiden on, missä ne katsovat tarpeelliseksi, pyrittävä parantamaan Natura 2000:n ekolo-*

gista yhtenäisyyttä säilyttämällä ja tarvittaessa kehittämällä 10 artiklassa mainittuja maiseman piirteitä, jotka ovat erityisen merkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta”.

Direktiivin 10 artiklassa, jossa maankäytön suunnittelua ja kehittämispolitiikkaa käsitellään yleisemmin, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on, siinä määrin kuin ne katsovat sen tarpeelliseksi, edistettävä maankäytön suunnittelussa ja kehittämispolitiikassa, erityisesti Natura 2000 -verkoston ekologista yhtenäisyyttä silmällä pitäen, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta erityisen merkittävien maiseman piirteiden huomioon ottamista.

Näihin tekijöihin kuuluvat ne, jotka ovat pituussuuntaisen ja jatkuvan rakenteensa (kuten joet penkereineen ja perinteiset tilusten rajamerkintäjärjestelmät) vuoksi tai levähdyspaikkoina (kuten lammet tai metsiköt) olennaisia luonnonvaraisten lajien muutolle, maantieteelliselle leviämiselle ja geneettiselle vaihdannalle.”

Ilmausta ”ekologinen” käytetään sekä 3 artiklassa että 10 artiklassa selittämään yhtenäisyyden luonnetta. On ilmeistä, että 6 artiklan 4 kohdan ilmaisu ”yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä” käytetään samassa merkityksessä.

Direktiivin 6 artiklan 4 kohdassa kehoitetaan ”säilyttämään” Natura 2000:n yleinen kokonaisuus yhtenäisenä. Näin ollen direktiivissä oletetaan, että ”alkuperäinen” verkosto on ollut yhtenäinen. Jos poikkeusjärjestelyä sovelletaan, tilanne on korjattava niin, että yhtenäisyys palautuu täysin.

■ *Luontodirektiivin* mukaisesti alueen valinta Natura 2000 -verkostoon perustuu

– luontotyyppien ja lajien tietolomakkeessa ilmoitettujen osuuksien (pinta-alat, kannat) huomioon ottamiseen

– alueen kuulumiseen luonnonmaantieteelliseen alueeseen, jonka osana se on valittu

– Habitat-komitean vahvistamiin ja Euroopan luonnonsuojelun teemakeskuksen (ETC/NC) käyttämiin valintaperusteisiin, jotka on tarkoitettu ohjeeksi komissiolle sen valitessa alueita yhteisön luetteloon.

■ *Lintudirektiivissä* ei ole säännöksiä luonnonmaantieteellisistä alueista eikä yhteisön tasolla tehtävää valinnasta. Näin ollen voidaan katsoa, että *verkoston yleisen kokonaisuuden yhtenäisyys* on varmistettu, kun

– korvaavat toimenpiteet varmistetaan saman muuttoreitin varrella

– korvaava(t) alue(et) on (ovat) varmasti niiden lintujen käytettävissä, joita tavallisesti esiintyy hankkeen vaikutuksen kohteena olevalla alueella.

Natura 2000 -verkoston yleisen kokonaisuuden yhtenäisyyden varmistamiseksi hanketta varten ehdotettujen korvaavien toimenpiteiden olisi näin ollen a) kohdistuttava oikeassa suhteessa kielteisen vaikutusten alaisiksi joutuneisiin luontotyypeihin ja lajeihin, b) koskettava samaa luonnonmaantieteellistä aluetta samassa jäsenvaltiossa ja c) sisällettävä sellaiset toiminnot, jotka vastaavat alkuperäisen alueen valinnan perusteena olleita toimintoja.

Alkuperäisen alueen ja korvaavien toimenpiteiden alueen välinen etäisyys ei ole este, niin kauan kuin se ei vaikuta alueen käyttökelpoisuuteen korvaavana alueena eikä muuta sen alkuperäisiä valintaperusteita.

5.4.4 Kuka vastaa korvaavien toimenpiteiden kustannuksista?

On ilmeistä, että aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti hankkeen alkuunpanija vastaa korvaavien toimenpiteiden kustannuksista. Tämä voi sisällyttää kustannukset viranomaisille toimitettavaan koko hankkeen talousarvioon, jos hanke kuuluu EU:n yhteisrahoituksen piiriin. Tässä yhteydessä eurooppalaiset rahastot voisivat esimerkiksi osallistua korvaavien toimenpiteiden rahoitukseen liikenteen TEN-verkostoon (Trans European Network eli Euroopan laajuiset verkot) kuuluvan infrastruktuurin osalta.

Tuki, jonka viranomainen myöntää Natura 2000 -alueelle aiheutuneen vahingon korvaamiseksi toteutettaviin toimenpiteisiin, voidaan katsoa (perustamissopimuksen 87 artiklassa (entisessä 92 artiklassa) tarkoitetuksi) *valtiontueksi*, jos se on tarkoitettu Natura 2000 -alueella toimivalle yritykselle riippumatta alueen muodostamisen ajankohdasta. Jos yritys kuitenkin toimii viranomaisen toimeksiannosta infrastruktuurin urakoitsijana, tukea ei katsota valtiontueksi, mikäli se myönnetään korvaukseksi suoritetuista töistä.

Jäsenvaltiolla on 6 artiklan voimaantulosta alkaen velvollisuus toteuttaa korvaavat toimenpiteet. Valtio voi joutua vastaamaan niiden rahoittamisesta.

5.4.5 Korvaavien toimenpiteiden ilmoittaminen komissiolle

Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on ilmoitettava komissiolle toteuttamistaan korvaavista toimenpiteistä. Kyseisessä säännöksessä ei määritellä tämän ilmoituksen muotoa eikä tarkoitusta. Menettelyn helpottamiseksi komission yksiköt ovat kuitenkin laatineet vakimuotoisen lomakkeen ⁽²⁰⁾, jolla tiedot voidaan toimittaa komissiolle 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen tai toisen alakohdan säännösten mukaisesti. Komission tehtäviin ei kuitenkaan kuulu esittää korvaavia toimenpiteitä eikä varmentaa niitä tieteellisesti.

Komission pitää voida ymmärtää tämän ilmoituksen perusteella tapa, jolla alueen suojelutavoitteita edistetään kussakin tapauksessa. Vaikka kansallisilla viranomaisilla on nimenomainen velvollisuus ilmoittaa vain toteuttamistaan korvaavista toimenpiteistä, voi olla tarpeen ilmoittaa myös tietyistä tarkasteltujen vaihtoehtoisten ratkaisujen ja erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden piirteistä, joiden vuoksi suunnitelman tai hankkeen toteuttaminen on ollut välttämätöntä, mikäli ne ovat vaikuttaneet korvaavien toimenpiteiden valintaan.

Komission on voitava ymmärtää korvaavia toimenpiteitä koskevan ilmoituksen perusteella tapa, jolla kyseisen alueen suojelutavoitteita kussakin tapauksessa edistetään. Komission tehtävänä ei kuitenkaan ole esittää korvaavia toimenpiteitä.

5.5 MITÄ TAPAHTUU ALUEILLE, JOILLA ON ENSISIJAISESTI SUOJELTAVIA LUONTOTYYPPEJÄ TAI LAJEJA?

Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa säädetään erityiskohtelusta, jos suunnitelma tai hanke koskee aluetta, jolla on ensisijaisesti suojeltavia luontotyypppejä tai lajeja. Näihin alueisiin todennäköisesti kielteisesti vaikuttavien suunnitelmien tai hankkeiden toteuttaminen voi olla perustel-

⁽²⁰⁾ Lomake on tämän asiakirjan liitteessä IV.

tua vain, jos esiin tulleet erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt koskevat ihmisen terveyttä ja yleistä turvallisuutta tai pakottavia suotuisia vaikutuksia ympäristöön tai jos komissio antaa ennen suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä lausunnon suunnitellusta aloitteesta.

Toisin sanoen alueisiin kohdistuva vahinko voi syrjäyttää pyrkimyksen saavuttaa direktiivin tavoitteet vain edellä mainituista erityisen pakottavista syistä tai vaihtoehtoisesti komission turvaamana riippumattomana arviointina toteutetun lisätoimenpiteen jälkeen.

Tästä säännöksestä aiheutuu joukko kysymyksiä, jotka liittyvät

- kyseisten alueiden tunnistamiseen
- käsitteiden ”ihmisen terveys”, ”yleinen turvallisuus” ja ”ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset ympäristöön” tulkintaan
- komission lausunnon seurausvaikutuksiin ja huomioon ottamiseen.

5.5.1 Kyseiset alueet

Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan toista alakohdtaa sovelletaan, kun suunnitelman tai hankkeen toteuttaminen vaikuttaa todennäköisesti alueeseen, jolla on ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppiä tai lajeja. Tällöin on kohtuullista katsoa, että suunnitelma tai hanke, joka

- a) ei vaikuta millään tavoin ensisijaisesti suojeltavaan luontotyyppiin tai lajiin tai
- b) vaikuttaa luontotyyppiin tai lajiin, jota ei ole otettu huomioon aluetta valittaessa (tietolomakkeessa ”ei merkittävä edustavuus”),

ei tosiasiallisesti riitä perusteluksi toisen alakohdan soveltamiseen alueeseen.

48

49

Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan voidaan ymmärtää koskevan kaikkia alueita, joilla on ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppiä tai lajeja, kun näihin luontotyypeihin ja lajeihin kohdistuu vaikutuksia.

5.5.2 Käsitteet ”ihmisen terveys”, ”yleinen turvallisuus” ja ”ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset ympäristöön”

Ihmisen terveys, yleinen turvallisuus ja ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset ympäristöön ovat tärkeimmät erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt. Kuten ei ”erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavia syitä” myöskään näitä kolmea käsitettä ei ole silti nimenomaisesti määritelty.

Yhteisön lainsäädännössä mainitaan kansanterveydelliset ja yleiseen turvallisuuteen liittyvät syyt syinä, jotka voivat oikeuttaa toteuttamaan kansallisia toimenpiteitä tavaroiden, työvoiman ja palvelujen vapaan liikkumisen sekä sijoittautumisvapauden rajoittamiseksi. Lisäksi kansalaisen terveyden suojaaminen on yksi yhteisön ympäristöpolitiikan perustavoitteista. Saman ajattelutavan mukaisesti perustavanlaatuiset myönteiset vaikutukset ympäristöön ovat näkökohtia, jotka on luettava kuuluviksi edellä mainittuihin ympäristöpolitiikan perustavoitteisiin.

Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti on toimivaltaisten kansallisten viranomaisten vastuulla todeta, onko kyseinen tilanne todellinen. On luonnollisesti todennäköistä, että komissio tutkii kaikki tällaiset tilanteet toteuttaessaan tehtävänsä yhteisön lainsäädännön soveltamisen valvojana.

”Yleisen turvallisuuden” käsitettä tarkasteltaessa on tarpeen tutustua tuomioistuimen 28. helmikuuta 1991 antamaan tuomioon asiassa C-57/89, *komissio v. Saksa (Leybuchtin vallit)*. Kyseinen tuomio on annettu ennen direktiivin 92/43/ETY antamista ja näin ollen myös ennen 6 artiklan voimaantuloa. Tuomiolla on kuitenkin merkitystä eikä vähiten siksi, että tuomioistuimen kanta on vaikuttanut 6 artiklan laatimiseen. Asiassa oli kysymys Leybuchtissa sijaitsevien Pohjanmeren rantavallien vahvistamiseen liittyvistä rakennustoista, jotka merkitsivät lintudirektiivin mukaisen erityisen suojelualueen pinta-alan supistamista. Tuomioistuin katsoi yleiseksi periaatteeksi, että kyseisen pinta-alan supistamiseen oikeuttavien perusteiden on oltava yleisen edun mukaisia, joka on painavampi kuin direktiivin ekologisen tavoitteen mukainen yleinen etu. Tuomioistuin vahvisti tässä nimenomaisessa tapauksessa, että tulvariski ja rannikon suojeleminen olivat riittävän vakavia syitä oikeuttamaan patoamistyöt ja rannikolla olevien rakenteiden vahvistamisen edellyttäen, että toimenpiteet rajoitetaan niin vähäisiksi kuin suinkin mahdollista.

Kansalliset viranomaiset voivat sallia suunnitelman tai hankkeen toteuttamisen vain, jos niille toimitetaan todisteet edellä mainittujen erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden olemassaolosta, ja vain niissä rajoissa, joissa suunnitelma tai hanke osoittautuu kyseisen yleisen edun saavuttamista varten välttämättömäksi.

5.5.3 Komission lausunto ja sen seuraukset

Jos kysymyksessä on erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, joka ei liity ihmisen terveyteen, turvallisuuteen eikä ympäristöön kohdistuviin suotuisiin vaikutuksiin, komission on annettava asiasta päätöstä edeltävä lausunto. Direktiivin 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa ei määritellä tällaisen lausunnon antamismenettelyä eikä sen tarkkaa sisältöä. ⁽²¹⁾ Siksi on jälleen otettava huomioon toiminnan taloudellisuus ja kyseisen säännöksen tavoitteet. Lausunnon on sisällettävä arvio niistä ekologisista arvoista, joihin suunnitelma tai hanke todennäköisesti vaikuttaa, esiin tuotujen pakottavien syiden tärkeys ja näiden kahden vastakkaisen edun välinen suhde sekä korvaavia toimenpiteitä koskeva arvio. Tähän arvioon kuuluu sekä tieteellinen että taloudellinen harkinta sekä suunnitelman tai hankkeen toteuttamisen tarpeellisuuden ja suhteellisuuden tarkastelu esiin tuodun pakottavan syyn osalta.

Lausunnon luonteesta johtuu, että sillä ei ole sitovaa oikeusvaikutusta. Kansalliset viranomaiset voivat sivuuttaa sen ja päättää toteuttaa suunnitelman tai hankkeen, vaikka lausunnossa päädyttäisiin päinvastaiseen tulokseen. Jälkimmäisessä tapauksessa on kuitenkin kohtuullista odottaa, että päätöksessä vastataan komission näkökantoihin ja selitetään, miksi sen kantaa ei ole noudatettu. Komissio voi joka tapauksessa arvioida, onko suunnitelman tai hankkeen toteuttaminen yhteisön lainsäädännön mukaista, ja käynnistää tarvittaessa asianmukaiset oikeustoimet.

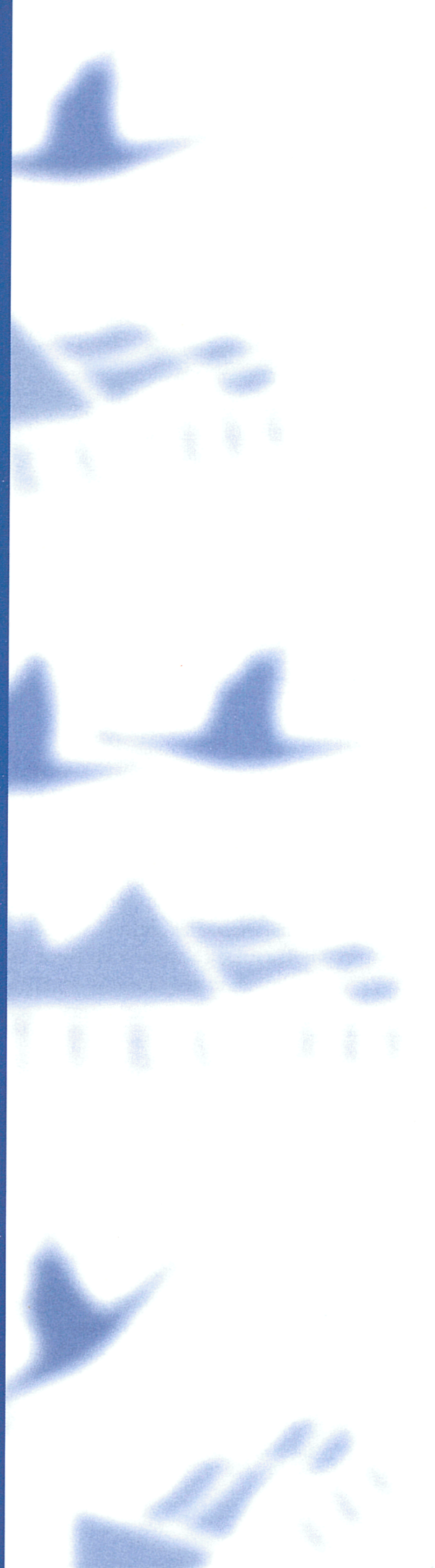
Komission on lausuntoaan varten tarkistettava vaikutuksen kohteena olevien ekologisten arvojen ja esiin tuotujen pakottavien syiden välinen suhde sekä arvioitava korvaavat toimenpiteet. Lausunto ei ole sitova, mutta jos yhteisön lainsäädäntöä rikotaan, voidaan käynnistää oikeustoimet.

⁽²¹⁾ Asianmukainen vakiolomake (liite IV) sisältää myös pyynnön 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun komission lausunnon saamiseksi.

50

51

Liitteet

LIITE I

VIITTAUKSET TUOMIOISTUIMESSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN

- 1) Tarve sisällyttää 6 artikla tarkasti kansalliseen lainsäädäntöön on jo ilmaistu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa käsitellyssä asiassa (julkisasiamies Fennellyn ratkaisuehdotus asiassa C-256/98, komissio v. Ranska, annettu 16. syyskuuta 1999).
- 2) Katso Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-355/90, komissio v. Espanja (Kok. 1993, s. I-4221) (*Santoñan vuorovesialue*), antama tuomio ja sen asiassa C-166/97, komissio v. Ranska (*Seinen suistoalue*), 18. maaliskuuta 1999 antama tuomio.
- 3) Ks. edellä.
- 4) Asia C-392/96, komissio v. Irlanti, tuomioistuimen 21. syyskuuta 1999 antama tuomio.
- 5) Tätä seikkaa on korostanut myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies Fennelly edellä kohdassa 1 mainitussa asiassa.
- 6) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiaa koskevissa oikeustapauksissa korostetaan edelleen, että käsitettä "hanke" on tulkittava laajasti – katso erityisesti asiassa C-72/95, Kraaijeveld, 24. loka-kuuta 1996 annettu tuomio.
- 7) Ks. edellä kohta 1.
- 8) Sen selvittämiseksi, mitä "merkittävä" voi käytännössä tarkoittaa, on hyödyllistä tutustua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeustapauksiin, erityisesti asiaan C-355/90, komissio v. Espanja (Kok. 1993, s. I-4221) (*Santoñan vuorovesialue*). Vaikka tuomiossa ei viitattu direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 ja 4 kohtaan (vaan aikaisempaan lintudirektiivin 79/409/ETY erityisiä suojelualueita koskevaan järjestelmään), siitä ilmenee joitakin toimintatyppejä, joiden vaikutusta suojeltavaan alueeseen voidaan pitää merkittävänä.
- 9) Tuomioistuin on todennut: "Kooltaan vähäiselläkin hankkeella voi itse asiassa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, jos hanke sijaitsee alueella, jossa direktiivin (85/337/ETY) 3 artiklassa mainitut tekijät, kuten eläimet ja kasvit ... eivät kestä vähäisiäkään muutoksia." (Tuomioistuimen asiassa C-392/96, komissio v. Irlanti, 21. syyskuuta 1999 antama tuomio).
- 10) Katso myös, miten tuomioistuin on korostanut jäsenvaltioiden yhteisiä lintudirektiiviin liittyviä velvoitteita asiassa C-252/85, komissio v. Ranska (Kok. 1988, s. 2243), ja asiassa C-262/85, komissio v. Italia (Kok. 1987, s. 3073).

LIITE II

KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMIIN LIITTYVIÄ NÄKÖKOHTIA

Vaikka käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen ei ole aina tarpeellista, sekä Galwayn seminaarin ⁽²²⁾ että Bathin konferenssin ⁽²³⁾ osanottajat korostivat, että nämä suunnitelmat voisivat olla tehokas keino täyttää luontotyyppi- ja lajidirektiivissä säädetyt velvoitteet.

Seuraavassa otteessa Galwayn seminaarin johtopäätöksistä esitetään joukko näkökohtia, joista voi olla hyötyä käyttö- ja hoitosuunnitelmia laadittaessa:

1. Menetelmät

- Onko aluetta koskeva suunnitelma todella tarpeellinen? Miksi?
- Kuka käynnistää suunnitelman laatimisen? Kuka vastaa suunnitelmasta?
- Mikä on alueen kannalta olennaista (sekä luontoarvo että taloudelliset-sosiaaliset arvot)?
- Mitkä ovat tärkeimmät uhat?
- Mitä halutaan saavuttaa?
- Miten tavoitteet halutaan saavuttaa, mikä on tarkka aikataulu?
- Paljonko kaikki maksaa? Saavutetaanko luonnonsuojelun edut näin parhaalla mahdollisella tavalla?

2. Tavoitteet

Aluetta koskevan käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden on vastattava luontotyyppien ja sillä merkittävässä määrin esiintyvien lajien ekologisia vaatimuksia, jotta voitaisiin varmistaa niiden suotuisa suojelun taso. Tavoitteiden on oltava mahdollisimman selkeitä, realistisia, määrällisesti ilmaistuja ja hallittavissa olevia. Ne on ilmaistava selkeää, kaikkien ymmärrettävissä olevaa kieltä ja konkreettisia muotoiluja käyttäen.

- Mikä on kunkin alueella olevan luontotyyppin ja lajin suotuisa suojelun taso?
- Miten se edistää alueen koskemattomuutta ja verkoston yhtenäisyyttä?
- Arvioidaanko sitä dynaamisesti kyseisten luontotyyppien tai lajien suojelun kehittymisen mukaisesti?

3. Kuuleminen ja toteuttaminen

Tärkeä osa prosessia on sellaisen käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen, jossa tarvitaan monialaista ja ammattimaista lähestymistapaa.

- Onko kaikki paikalliset toimijat otettu huomioon?

⁽²²⁾ Irlannin viranomaisten 9.–11. lokakuuta 1996 Galwayssa Irlannissa järjestämä erityisten suojelutoimien alueiden hallintaa koskeva seminaari (*SAC Site Management*).

⁽²³⁾ Komission ja puheenjohtajavaltion toimineen Yhdistyneen kuningaskunnan 28.–30. kesäkuuta 1998 Bathissa Yhdistyneessä kuningaskunnassa järjestämä Natura 2000:ta ja kansalaisia koskeva konferenssi (*Natura 2000 and People*).

- Onko heidät otettu mukaan toimintaan ruohonjuuritasolta lähtevän järjestyksen mukaisesti?
- Missä vaiheessa heidät otetaan mukaan?

Esimerkki kuulemisesta on Ranskassa sovellettava menetelmä *document d'objectifs*, jossa kaikki eturyhmittä kutsutaan osallistumaan toimivaltaisten viranomaisten (*préfet de Région*) johdolla.

4. Seuranta ja arviointi

Nämä seikat kuuluvat suunnitelman tärkeimpiin osiin erityisesti sen selvittämiseksi, onko suunnitelma onnistunut. Käyttösuunnitelman tavoitteiden mukaisen seurannan on oltava selkeä ja tarkasti määriteltä, ja siihen on sisällyttävä rahoituksen analysointi.

LIITE II A

ESIMERKKEJÄ LIFE-LUONTOHANKKEISTA ⁽²⁴⁾, JOIHIN ON LIITTYNYT KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMIA TAI LAINSÄÄDÄNNÖLLISIÄ, HALLINNOLLISIA TAI KKA SOPIMUSOIKEUDELLISIA TOIMENPITEITÄ

Kunkin hankkeen keskeiset tiedot on esitetty seuraavassa:

BELGIA

- *Protection through acquisition and management of the last calcareous mires in Belgium (B4-3200/95/435) [Belgian viimeisten kalkkipitoisten soiden suojeleminen niitä hankkimalla ja hoitamalla].*

Aluehallinnon viranomaiset ovat turvanneet tämän erittäin arvokkaan alueen säilymisen suurimmaksi osaksi vuokraamalla sen omistajilta.

- *Integral Coastal Conservation Initiative (B4-3200/96/483) [Kokonaisvaltainen rannikkoalueiden suojelualoite].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen sekä rannikon (dyynit) että meren (rantavedet) luontotyyppiä varten.

SAKSA

- *Protecting great bustard habitats in Brandenburg (B4-3200/92/14529) [Isotrappien pesimäalueiden suojelu Brandenburgissa].*

Maanviljelijöiden kanssa on tehty maan ostamista ja vuokraamista koskevia sekä maan käyttöön ja hoitoon liittyviä sopimuksia.

- *Preservation and re-establishment of the Trebeltal fen and Restoration and conservation of riverine fens in Mecklenburg-Vorpommern (B4-3200/94/731 & B4-3200/95/260) [Trebtalin suon suojelu ja ennallistaminen ja Mecklenburg-Vorpommernin joenrantasoiden kunnostaminen ja suojelu].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen joenrantojen ja soiden luontotyyppien entiselleen saattamiseksi läheisessä yhteistyössä luonnonsuojelu- ja vesiviranomaisten kanssa.

- *Transnational program for the conservation of bats in western central Europe (B4-3200/95/842) [Ylikansallinen ohjelma lepakoiden suojelemiseksi läntisessä Keski-Euroopassa].*

Sopimusjärjestelyt maanomistajien ja viranomaisten kanssa sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman vahvistaminen.

- *Conservation and development of nature of the Federseelandscape (B4-3200/96/489) [Federseen alueen luonnon suojelu ja kehittäminen].*

⁽²⁴⁾ Lisätietoja on saatavissa Internet-osoitteesta <http://europa.eu.int/comm/life/nature/databas.htm>.

Maaseutualueen vakauttaminen ja maatalouden ympäristötoimenpiteet sen tukemiseksi.

KREIKKA

- *Management and protection of the threatened biotopes of Western Crete with ecotopes and priority species (B4-3200/95/850. [Länsi-Kreetan uhanalaisten biotooppien ja ensisijaisesti suojeltavien lajien hoito ja suojelu].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen suorassa yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa.

- *The Mediterranean monk seal in Greece: Conservation in action (B4-3200/96/500) [Välimeren munkkihylje Kreikassa: käytännön suojelu].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen ja eri eturyhmien jatkuva kuuleminen.

ESPANJA

- *First, second and third phases of the action programme for the conservation of the Brown Bear and its habitat in the Cantabrian Mountains (B4-3200/92/15185 & 94/736 & 95/523) [Karhun ja sen Kantabrian vuorilla sijaitsevan elinympäristön suojelemiseksi toteutettavan toimintaohjelman ensimmäinen, toinen ja kolmas vaihe].*

Sopimukset metsästäjien kanssa metsästysalueiden hoidosta ja käytöstä karhun suojeluvaatimuksia vastaavalla tavalla.

- *First and second phases of the creation of a network of flora micro-reserves and purchase of land of significant botanical interest in the Valencia Region (B4-3200/93/766 & 95/521) [Kasviston mikrosuojelualueiden luomisen ensimmäinen ja toinen vaihe ja Valencian alueen kasvitieteellisesti merkittävien maa-alueiden hankkiminen].*

Sopimukset maanomistajien kanssa ja käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen mikrosuojelualueita varten (160 aluetta).

- *First and second phases of the Conservation Programme for three threatened vertebrate species in the Pyrenees (Subproject Spain) (B4-3200/93/772 & 95/277 & 95/524) [Kolmea Pyreneiden uhanalaista selkärangaslajia koskevan suojeluohjelman ensimmäisen ja toisen vaiheen toteuttaminen (Espanjan osaohjelma)].*

Sopimukset metsästäjien kanssa partakorppikotkalle varattujen suojelualueiden ylläpidosta ja korvausten maksaminen metsänhakkuiden välttämiseksi karhun levinneisyysalueella.

- *Conservation of the Little Bustard, Great Bustard and Lesser Kestrel in the SPAs of Extremadura (B4-3200/96/507) [Pikkutrapin, isotrapin ja pikkutuulihaukan suojelu Extremaduran erityisillä suojelualueilla].*

Sopimus viljelijöiden kanssa stepin luontotyyppin parantamisesta.

RANSKA

- *Protection programme for bogs in France (B4-3200/95/518) [Ranskan soiden suojeluohjelma].*

Käsikirjan laatiminen suon luontotyyppien hoitoa ja käyttöä varten.

- *Experimental drawing up of management plans for future French Natura 2000 sites (B4-3200/95/519) [Kokeellinen käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen tulevia Ranskan Natura 2000 -alueita varten].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien testaus 35 alueella ja menettelyohjeen tekeminen Natura 2000 -alueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatimista varten.

IRLANTI

- *Development of management plans and emergency actions aimed at candidate SACs (B4-3200/95/837) [Käyttö- ja hoitosuunnitelmien ja ensiavun kehittäminen erityisten suojelutoimien alueiksi ehdolla olevia alueita varten].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien kehittäminen mahdollisia erityisten suojelutoimien alueita varten.

ITÄVALTA

- *Bear protection programme for Austria (B4-3200/95/847) [Karhujen suojeleminen Itävaltaa varten].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen yhteistyössä kaikkien asianomaisten viranomaisten ja eturyhmien kanssa ottaen kansalaiset laajasti mukaan toimintaan.

- *Wetland management in the Upper Waldviertel (B4-3200/96/539) [Kosteikkojen hoito Oberes Waldviertelin alueella].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen lukuisia pieniä kosteikkoalueita varten (soita, lammikoita, pieniä jokialueita) ja suunnitelmien osittainen toteuttaminen läheisessä yhteistyössä asianomaisten maanomistajien ja käyttäjien kanssa.

PORTUGALI

- *Second phase of the project for conservation of the stepparian bird fauna of Castro Verde (B4-3200/95/510) [Arojen linnuston suojeluhankkeen toinen vaihe Castro Verden alueella].*
- *New technology applied to nature conservation in Guadiana valley (B4-3200/95/511) [Uuden teknologian soveltaminen luonnonsuojeluun Guadianan laaksossa].*

Kumpaankin hankkeeseen on liittynyt käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen ja toteuttaminen alueilla, jotka on hankkeiden päätyttyä liitetty erityisiin suojelualueisiin.

SUOMI

- *Protection of biodiversity, and particularly of flying squirrel habitats, in the Nuksio area (B4-3200/95/508) [Biologisen monimuotoisuuden ja erityisesti liito-oravien elinympäristöjen suojeleminen Nuksion alueella].*

Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen virkistys- ja suojelukäyttöä varten myös yksityisten omistamilla mailla.

- *Saimaa ringed seal management plan for Lake Pihlajavesi (B4-3200/95/505) [Saimaannorpan suojeleminen Pihlajavedellä].*

Maankäyttösuunnitelmat, joiden erityisenä kohteena on hylkeiden suojelu.

RUOTSI

- *Protection and restoration of Stora Alvaret on Öland Island, SE Sweden (B4-3200/96/547) [Stora Alvaret -alueen suojelu Öölannin saarella Kaakkois-Ruotsissa].*
- *Preservation of the hermit beetle, Osmoderma eremita (B4-3200/97/288) [Osmoderma eremita -kuoriaisen suojelu].*

Maatalousympäristöön liittyvien ohjelmien käyttö alueiden pitkän aikavälin hoidossa.

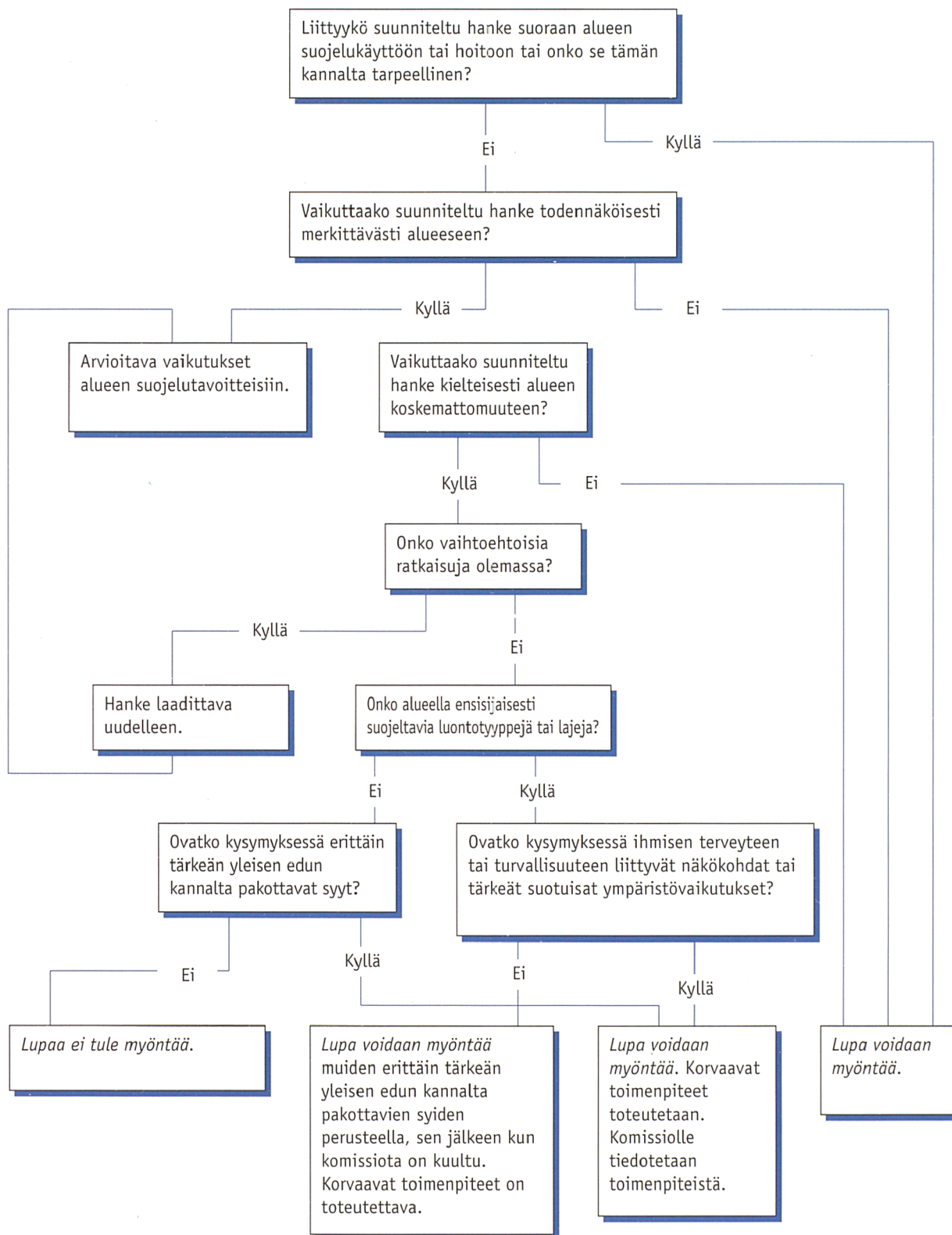
YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

- *Conservation management of priority upland habitats through grazing: guidance on management of upland Natura 2000 sites (B4-3200/95/854) [Ensisijaisesti suojeltavien ylänkömaan luontotyyppien suojelu laiduntamalla: ylänkömaan Natura 2000 -alueiden käytön ja hoidon ohjaaminen].*

Käytännön ohjeiston laatiminen laiduntamisen suunnittelua varten.

LIITE III

NATURA 2000 -ALUEITA KOSKEVIEN SUUNNITELMIEN JA HANKKEIDEN ARVIOINTI

LIITE IV

LOMAKE TIETOJEN ANTAMISEKSI EUROOPAN KOMISSIOLLE 6 ARTIKLAN 4 KOHDAN MUKAISESTI

Jäsenvaltio:

Päiväys:

**Tietojen toimittaminen Euroopan komissiolle
luontodirektiivin
(direktiivi 92/43/ETY) 6 artiklan nojalla**

Asiakirja lähetetty

☐ tiedoksi
(6 art. 4 kohdan ensimmäinen
alakohta)

☐ lausuntoa varten
(6 art. 4 kohdan toinen
alakohta)

Toimivaltainen kansallinen viranomainen:

Osoite:

Yhteyshenkilö:

Puhelin, faksi, sähköposti:

I SUUNNITELMA TAI HANKE

Kyseisen Natura 2000 -alueen nimi ja koodi:

Alue on

☐ lintudirektiivin mukainen
erityinen suojelualue

☐ luontodirektiivin mukainen
ehdolla oleva yhteisön tärkeänä pitämä alue

☐ alue, jolla on ensisijaisesti suojeltava
luontotyyppi tai laji

Tiivistelmä alueeseen vaikuttavasta suunnitelmasta tai hankkeesta:

2 KIELTEISET VAIKUTUKSET

Tiivistelmä alueeseen kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia koskevasta arviosta:

Huom. Tässä tiivistelmässä tulee keskittyä odotettavissa olevaan kielteiseen vaikutukseen niiden luontotyyppien ja lajien osalta, joiden perusteella aluetta on esitetty liitettäväksi Natura 2000 -verkostoon. Mukaan on liitettävä asianmukaiset kartat ja kuvaus jo päätetyistä vaikutuksia lieventävistä toimenpiteistä.

3 VAIHTOEHTOISET RATKAISUT

Tiivistelmä jäsenvaltion jo tarkastelemista vaihtoehtoisista ratkaisuista:

Syyt, joiden perusteella toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat todenneet, ettei vaihtoehtoisia ratkaisuja ole olemassa:

4 PAKOTTAVAT SYYT

Syyt, joiden vuoksi tämä suunnitelma tai hanke on joka tapauksessa toteutettava:

- ☐ erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt (jos kyseessä ei ole ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai laji)
- ☐ ihmisten terveys
- ☐ yleinen turvallisuus
- ☐ ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset ympäristöön
- ☐ muut erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt

Syyn lyhyt kuvaus:

5 KORVAAVAT TOIMENPITEET

Suunnitellut korvaavat toimenpiteet ja niiden aikataulu:

LIITE V

JÄSENVALTIOIDEN LUONNONSUOJELUSTA VASTAAVAT VIRANOMAISET ⁽²⁵⁾

Belgia

- Els Martens
AMINAL – Afdeling Natuur
Koning Albert II laan 20, bus 8
Ferraris-gebouw, 4de verdieping
lokaal 4G43
B-1000 Brussel

- Patrick de Wolf
DGRNE
Av. Prince de Liège 15
B-5100 Jambes

Tanska

- Olaf G. Christiani
Ministry of the Environment and Energy
The National Forest and Nature Agency
Haraldsgade 53
DK-2100 Copenhagen
- Tine Nielsen Skafte
The National Forest and Nature Agency
Haraldsgade 53
DK-2100 Copenhagen

Saksa

- Ursula von Gliscynski
Ministry for the Environment
Nature Conservation and Nuclear Safety
Referat NI 2
Godesberger, Allee 90
D-53048 Bonn

- Detlef Szymanski
Hessisches Ministerium des Innern und für
Landwirtschaft, Forsten und Naturschutz
Hölderlinstr. 1-3
D-65187 Wiesbaden

Kreikka

- Stavroula Spyropoulou
Ministry of Environment
Physical Planning and Public Works Environ-
mental Planning Division
Nature Management Section
36 Trikalon str
GR-11526 Athens
- Panagiotis Drougas
General Secretariat for Forests and the Natural
Environment, Department of Aesthetic
Forests, National Parks and Game
Management
Ippokratous str. 3-5
GR-10164 Athens

Espanja

- Jesus Serrada Hierro
Dirección General de Conservación de la
Naturaleza, MIMAM
c/Gran Via de San Francisco, 4. 4a
E-28005 Madrid
- Miguel Aymerich Despointes
Dirección General de Conservación de la
Naturaleza, MIMAM
c/Gran Via de San Francisco, 4. 4a
E-28005 Madrid

66

67

⁽²⁵⁾ Direktiivin 92/43/ETY mukaisesti perustetun luontotyyppejä käsittelevän komitean jäsenten luettelo. Ajantasaistettu luettelo on Internet-osoitteessa <http://europa.eu.int/comm/life/nature/databas.htm>.

Ranska

- Jean-Marc Michel
Ministère de l'Environnement
Direction de la Nature et des Paysages
20, avenue de Ségur
F-75302 Paris 07 SP
- Henri Jaffeux
Ministère de l'Environnement
Direction de la Nature et des Paysages
20, avenue de Ségur
F-75302 Paris 07 SP

Irlanti

- Alan Craig
National Parks and Wildlife, Dúchas, Dept. of
Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands
Ely Court 7, Ely Place
Dublin 2
Ireland
- Peadar Caffrey
National Parks and Wildlife, Dúchas, Dept. of
Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands
Ely Court 7, Ely Place
Dublin 2
Ireland

Italia

- Patrizia de Angelis
Ministero dell'Ambiente
Servizio Conservazione della Natura
Via Capitan Bavastro, 174
I-00147 Roma
- Alberto Zocchi
Ministero dell'Ambiente
Servizio Conservazione della Natura
Via Capitan Bavastro, 174
I-00147 Roma

Luxemburg

- Claude Origer
Ministère de l'Environnement
18, Montée de la Pétrusse
L-2918 Luxembourg
- Marie-Paule Kremer
Ministère de l'Environnement
18, Montée de la Pétrusse
L-2918 Luxembourg

Alankomaat

- Garry Post
Ministry of Agriculture, Nature, Management
and Fisheries, Department for Nature
Management
73 Bezuidenhoutseweg, P.O. Box 20401
2500 EK Den Haag
Nederland

Itävalta

- Mag. Christian Plössnig
Amt der Tiroler Landesregierung, Abt.
Umweltschutz
Eduard Wallnöfer Platz 1
A-6020 Innsbruck
- D. I. Günter Liebel
Bundesministerium für Umwelt, Jugend und
Familie, Abt. II/5
Stubenbastei 5
A-1010 Wien

Portugali

- José Manuel Marques
Instituto de Conservação da Natureza
Rua da Lapa, 73
P-1200-701 Lisboa

Suomi

- Esko Jaakkola
Ympäristöministeriö
Maankäyttöosasto
PL 380
FIN-00131 Helsinki

Ruotsi

- Nilla Thomson
Ministry of Environment
S-10333 Stockholm
- Jan Terstad
Swedish Environmental Protection Agency
Blekholmsterrassen 36
S-10648 Stockholm

Yhdistynyt kuningaskunta

- M. Pritchard
Head of European Wildlife Division
Department of the Environment, Transport and
the Regions
Tollgate House, Houlton Street
BS2 9DJ Bristol
United Kingdom
- Trevor Salmon
Department of the Environment, Transport
and the Regions, European Wildlife Division
Tollgate House, Houlton Street
BS2 9DJ Bristol
United Kingdom

Euroopan komissio

Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2000 – 69 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 92-828-9141-0

BELGIQUE/BELGIË
Jean De Lannoy
 Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
 B-1190 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 538 43 08
 Fax (32-2) 538 08 41
 E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
 URL: <http://www.jean-de-lannoy.be>

La librairie européenne/De Europese Boekhandel
 Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
 B-1040 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 295 26 39
 Fax (32-2) 735 08 60
 E-mail: mail@libeurop.be
 URL: <http://www.libeurop.be>

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad
 Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
 B-1000 Bruxelles/Brussel
 Tel. (32-2) 552 22 11
 Fax (32-2) 511 01 84
 E-mail: eusales@just.fgov.be

DANMARK
J. H. Schultz Information A/S
 Herstedvang 12
 DK-2620 Albertslund
 Tlf. (45) 43 63 23 00
 Fax (45) 43 63 19 69
 E-mail: schultz@schultz.dk
 URL: <http://www.schultz.dk>

DEUTSCHLAND
Bundesanzeiger Verlag GmbH
 Vertriebsabteilung
 Amsterdamer Straße 192
 D-50735 Köln
 Tel. (49-221) 97 66 80
 Fax (49-221) 97 66 82 78
 E-Mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
 URL: <http://www.bundesanzeiger.de>

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
G. C. Eleftheroudakis SA
 International Bookstore
 Panepistimiou 17
 GR-10564 Athina
 Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3/4/5
 Fax (30-1) 323 98 21
 E-mail: elebooks@netor.gr

ESPAÑA
Boletín Oficial del Estado
 Trafalgar, 27
 E-28071 Madrid
 Tel. (34) 915 38 21 11 (libros),
 913 84 17 15 (suscripción)
 Fax (34) 915 38 21 21 (libros),
 913 84 17 14 (suscripción)
 E-mail: clientes@com.boe.es
 URL: <http://www.boe.es>

Mundi Prensa Libros, SA
 Castelló, 37
 E-28001 Madrid
 Tel. (34) 914 36 37 00
 Fax (34) 915 75 39 98
 E-mail: libreria@mundiprensa.es
 URL: <http://www.mundiprensa.com>

FRANCE
Journal officiel
 Service des publications des CE
 26, rue Desaix
 F-75727 Paris Cedex 15
 Tel. (33) 140 58 77 31
 Fax (33) 140 58 77 00
 E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
 URL: <http://www.journal-officiel.gouv.fr>

IRELAND
Alan Hanna's Bookshop
 270 LR Rathmines Road
 Dublin 6
 Tel. (353-1) 496 73 98
 Fax (353-1) 496 02 28
 E-mail: hannas@iol.ie

ITALIA
Licosa SpA
 Via Duca di Calabria, 1/1
 Casella postale 552
 I-50125 Firenze
 Tel. (39) 055 64 83 1
 Fax (39) 055 64 12 57
 E-mail: licosa@licosa.com
 URL: <http://www.licosa.com>

LUXEMBOURG
Messageries du livre SARL
 5, rue Raiffeisen
 L-2411 Luxembourg
 Tél. (352) 40 10 20
 Fax (352) 49 06 61
 E-mail: mail@mdl.lu
 URL: <http://www.mdl.lu>

NEDERLAND
SDU Servicecentrum Uitgevers
 Chrnstoffel Plantijnstraat 2
 Postbus 20014
 2500 EA Den Haag
 Tel. (31-70) 378 98 80
 Fax (31-70) 378 97 83
 E-mail: sdu@sdunl
 URL: <http://www.sdu.nl>

ÖSTERREICH
Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH
 Kohlmarkt 16
 A-1014 Wien
 Tel. (43-1) 53 16 11 00
 Fax (43-1) 53 16 11 67
 E-Mail: manz@schwinge.at
 URL: <http://www.manz.at>

PORTUGAL
Distribuidora de Livros Bertrand Ld.*
 Grupo Bertrand, SA
 Rua das Terras dos Vales, 4-A
 Apartado 60037
 P-2700 Amadora
 Tel. (351) 214 95 87 87
 Fax (351) 214 96 02 55
 E-mail: dlb@ip.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA
 Sector de Publicações Oficiais
 Rua da Escola Politécnica, 135
 P-1250-100 Lisboa Codex
 Tel. (351) 213 94 57 00
 Fax (351) 213 94 57 50
 E-mail: spoce@incm.pt
 URL: <http://www.incm.pt>

SUOMI/FINLAND
Akateeminen Kirjakauppa/Akademiska Bokhandeln
 Keskuskatu 1/Centralgatan 1
 PL/PB 128
 FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
 P./tfn (358-9) 121 44 18
 F./fax (358-9) 121 44 35
 Sähköposti: sps@akateeminen.com
 URL: <http://www.akateeminen.com>

SVERIGE
BTJ AB
 Traktorvägen 11-13
 S-221 82 Lund
 Tlf. (46-46) 18 00 00
 Fax (46-46) 30 79 47
 E-post: btjeu-pub@btj.se
 URL: <http://www.btj.se>

UNITED KINGDOM
The Stationery Office Ltd
 Customer Services
 PO Box 29
 Norwich NR3 1GN
 Tel. (44) 870 60 05-522
 Fax (44) 870 60 05-533
 E-mail: book.orders@theso.co.uk
 URL: <http://www.itsofficial.net>

ISLAND
Bokabud Larusar Blöndal
 Skólavörðustíg, 2
 IS-101 Reykjavík
 Tel. (354) 552 55 40
 Fax (354) 552 55 60
 E-mail: bokabud@simnet.is

NORGE
Swets Blackwell AS
 Ostenjoveien 18
 Boks 6512 Etterstad
 N-0606 Oslo
 Tel. (47-22) 97 45 00
 Fax (47-22) 97 45 45
 E-mail: info@no.swetsblackwell.com

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA
Euro Info Center Schweiz
 c/o OSEC
 Stampfenbachstraße 85
 PF 492
 CH-8035 Zürich
 Tel. (41-1) 365 53 15
 Fax (41-1) 365 54 11
 E-mail: eics@osec.ch
 URL: <http://www.osec.ch/eics>

BĂLGARIJA
Europress Euromedia Ltd
 59, blvd Vitosha
 BG-1000 Sofia
 Tel. (359-2) 980 37 66
 Fax (359-2) 980 42 30
 E-mail: Milena@mbox.cit.bg

ČESKÁ REPUBLIKA
ÚSIS
 odd. Publikaci
 Havelkova 22
 CZ-130 00 Praha 3
 Tel. (420-2) 24 23 14 86
 Fax (420-2) 24 23 11 14
 E-mail: publikace@usiscr.cz
 URL: <http://www.usiscr.cz>

CYPRUS
Cyprus Chamber of Commerce and Industry
 PO Box 21455
 CY-1509 Nicosia
 Tel. (357-2) 88 97 52
 Fax (357-2) 66 10 44
 E-mail: demetrap@ccci.org.cy

EESTI
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
 (Estonian Chamber of Commerce and Industry)
 Toom-Kooli 17
 EE-0001 Tallinn
 Tel. (372) 646 02 44
 Fax (372) 646 02 45
 E-mail: einfo@koda.ee
 URL: <http://www.koda.ee>

HRVATSKA
Mediatrade Ltd
 Pavla Hatza 1
 HR-10000 Zagreb
 Tel. (385-1) 481 94 11
 Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG
Euro Info Service
 Expo tér 1
 Hungexpo Európa Központ
 PO Box 44
 H-1101 Budapest
 Tel. (36-1) 264 82 70
 Fax (36-1) 264 82 75
 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
 URL: <http://www.euroinfo.hu>

MALTA
Miller Distributors Ltd
 Malta International Airport
 PO Box 25
 Luqa LQA 05
 Tel. (356) 66 44 88
 Fax (356) 67 67 99
 E-mail: gwrth@usa.net

POLSKA
Ars Polona
 Krakowskie Przedmiescie 7
 Skr. pocztowa 1001
 PL-00-950 Warszawa
 Tel. (48-22) 826 12 01
 Fax (48-22) 826 62 40
 E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA
Euromedia
 Str.Dr. Marcovici, 9, sector 1
 RO-70749 Bucuresti
 Tel. (40-1) 315 44 03
 Fax (40-1) 315 44 03
 E-mail: euromedia@mailcity.com

ROSSIYA
CEEC
 60-letiya Oktyabrya Av. 9
 117312 Moscow
 Tel. (7-095) 135 52 27
 Fax (7-095) 135 52 27

SLOVAKIA
Centrum VTI SR
 Nám. Slobody, 19
 SK-81223 Bratislava
 Tel. (421-7) 54 41 83 64
 Fax (421-7) 54 41 83 64
 E-mail: europ@ttb1.sltk.stuba.sk
 URL: <http://www.sltk.stuba.sk>

SLOVENIJA
Gospodarski Vestnik
 Dunajska cesta 5
 SLO-1000 Ljubljana
 Tel. (386) 613 09 16 40
 Fax (386) 613 09 16 45
 E-mail: europ@gvestnik.si
 URL: <http://www.gvestnik.si>

TÜRKIYE
Dünya İntofel AS
 100, Yıl Mahallesi 34440
 TR-80050 Bagcilar-Istanbul
 Tel. (90-212) 629 46 69
 Fax (90-212) 629 46 27
 E-mail: intofel@duynga-zazete.com.tr

ARGENTINA
World Publications SA
 Av. Cordoba 1877
 C1120 AAA Buenos Aires
 Tel. (54-11) 48 15 81 56
 Fax (54-11) 48 15 81 56
 E-mail: wpbooks@infocvia.com.ar
 URL: <http://www.wpbooks.com.ar>

AUSTRALIA
Hunter Publications
 PO Box 404
 3067 Abbotsford, Victoria
 Tel. (61-3) 94 17 53 61
 Fax (61-3) 94 19 71 54
 E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

CANADA
Les éditions La Liberté Inc.
 3020, chemin Sainte-Foy
 G1X 3V6 Sainte-Foy, Québec
 Tel. (1-418) 658 37 63
 Fax (1-800) 567 54 49
 E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd
 5369 Chemin Canotek Road Unit 1
 K1J 9J3 Ottawa, Ontario
 Tel. (1-613) 745 26 65
 Fax (1-613) 745 76 60
 E-mail: order.dept@renoufbooks.com
 URL: <http://www.renoufbooks.com>

EGYPT
The Middle East Observer
 41 Sherif Street
 Cairo
 Tel. (20-2) 392 69 19
 Fax (20-2) 393 97 32
 E-mail: inquiry@meobserver.com
 URL: <http://www.meobserver.com.eg>

INDIA
EBIC India
 3rd Floor, Y. B. Chavan Centre
 Gen. J. Bhosale Marg.
 400 021 Mumbai
 Tel. (91-22) 282 60 64
 Fax (91-22) 285 45 64
 E-mail: ebic@glasbm01.vsnl.net.in
 URL: <http://www.ebicindia.com>

JAPAN
PSI-Japan
 Asahi Sanbancho Plaza #206
 7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
 Tokyo 102
 Tel. (81-3) 32 34 69 21
 Fax (81-3) 32 34 69 15
 E-mail: books@psi-japan.co.jp
 URL: <http://www.psi-japan.co.jp>

MALAYSIA
EBIC Malaysia
 Suite 45.02, Level 45
 Plaza MBI (Letter Box 45)
 8 Jalan Yap Kwan Seng
 50450 Kuala Lumpur
 Tel. (60-3) 21 62 62 98
 Fax (60-3) 21 62 61 98
 E-mail: ebic-kl@mol.net.my

MÉXICO
Mundi Prensa México, SA de CV
 Río Pánuco, 141
 Colonia Cuauhtémoc
 MX-06500 México, DF
 Tel. (52-5) 533 56 58
 Fax (52-5) 514 67 99
 E-mail: 101545.2361@compuserve.com

PHILIPPINES
EBIC Philippines
 19th Floor, PS Bank Tower
 Sen. Gil J. Puyat Ave. cor. Tindalo St.
 Makati City
 Metro Manila
 Tel. (63-2) 759 66 80
 Fax (63-2) 759 66 90
 E-mail: eccpcom@globe.com.ph
 URL: <http://www.eccp.com>

SOUTH AFRICA
Eurochamber of Commerce in South Africa
 PO Box 781738
 2146 Sandton
 Tel. (27-11) 884 39 52
 Fax (27-11) 883 55 73
 E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA
The European Union Chamber of Commerce in Korea
 5th Fl, The Shilla Hotel
 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku
 100-392 Seoul
 Tel. (82-2) 22 53-5631/4
 Fax (82-2) 22 53-5635/6
 E-mail: eucock@eucock.org
 URL: <http://www.eucock.org>

SRI LANKA
EBIC Sri Lanka
 Trans Asia Hotel
 115 Sir chittampalam
 A. Gardiner Mawatha
 Colombo 2
 Tel. (94-1) 074 71 50 78
 Fax (94-1) 44 87 79
 E-mail: ebic@itmin.com

UNITED STATES OF AMERICA
Bernan Associates
 4611-F Assembly Drive
 Lanham MD20706
 Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
 Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
 E-mail: query@bernan.com
 URL: <http://www.bernan.com>

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/AUTRES PAYS
Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix
 Office for Official Publications of the European Communities
 2, rue Mercier
 L-2985 Luxembourg
 Tel. (352) 29 29-42455
 Fax (352) 29 29-42758
 E-mail: info.info@cec.eu.int
 URL: <http://eur-op.eu.int>

Ympäristöaiheet

Yleinen

Vesi

Maa

Ilma

Teollisuus

Jäte

Luonto

Kaupunki

Rahoitus

Lainsäädäntö

Talous

Arviointi

Ydinturvallisuus

Riskit

Koulutus

